

วารสาร วิชาการ

ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม - ธันวาคม 2560

บทบรรณาธิการ

การจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ การลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อช่วยทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย เป็นหัวใจหลักสำคัญอย่างยิ่งของครูผู้สอนที่จะช่วยในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน

วารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นบทความวิชาการเกี่ยวกับ **ค่ายพัฒนาการอ่านและการเขียน การพัฒนาครูบนฐานการชี้แนะและการให้ข้อมูลป้อนกลับ** เป็นการอบรมการอ่าน การเขียนให้กับครูผู้สอนและนักเรียน เรียนรู้อักษรไทย สระลดรูป ตัวการันต์ และการเขียนประโยค **Active Learning สู่ไทยแลนด์ 4.0** เป็นการเรียนรู้แบบลงมือทำ ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ นิทานแห่งรัก จากใจครูสู่ศิษย์ เป็นเรื่องการใช้นิทานเป็นตัวเชื่อมโยงในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เด็กเกิดความรู้ ความสนุกสนาน วิธีการสอนอ่าน เป็นวิธีหนึ่งที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้หลักคำหรือพยางค์ในภาษาไทย PLC เครือข่ายครูอาสาช่วยเหลือนักเรียนไม่จบหลักสูตร การสร้างเครือข่ายครูอาสา เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการตามวงจร PAOR การพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับโรงเรียน **พระราชรัฐ** เป็นการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับโรงเรียนพระราชรัฐ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มากก็น้อย และขอบคุณที่ท่านได้ให้ความสนใจติดตามวารสารวิชาการอย่างต่อเนื่อง แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

สารบัญ

02

ค่ายพัฒนาการอ่านและการเขียน
การพัฒนาครูบนฐานการชี้แนะ
และการให้ข้อมูลป้อนกลับ

18

Active Learning สู่ไทยแลนด์ 4.0

34

นิทานแห่งรัก จากใจครูสู่ศิษย์

52

วิธีการสอนอ่าน

72

PLC เครื่องช่วยครูอาสาช่วยเหลือ
นักเรียนไม่จบหลักสูตร

82

การพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการใช้สื่อ
อิเล็กทรอนิกส์สำหรับโรงเรียนพระราชวัง
ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ค่ายพัฒนาการอ่านและการเขียน
การพัฒนากระบวนการชี้แนะ
และการให้ข้อมูลป้อนกลับ

ดวงใจ บุญยะภาส

ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

สัจจานนท์ ชุมวาส

โรงเรียนวัดวังไทร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3

“ตบมือ 5 ครั้ง ตบให้ดังกว่านี้ ตบมือ 5 ที ตบให้ดีกว่าเก่า ตบไปทางซ้าย แล้วย้ายไปทางขวา ตบไปข้างหน้า แล้วก็มาตบข้างบน ตบมืออีกหน ทุก ๆ คน ตบพร้อมกัน”

“ร่ำระบำสระเอาะ ไพเราะเสนาะจับใจ เธอรู้บ้างไหม เธอรู้บ้างไหมว่า คำอะไรประสมสระเอาะ”

เสียงร้องเพลงจากห้องเรียนสาธิตการพัฒนาการอ่านและการเขียนของ วิทยากรสาธิตกับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนดังขึ้นอย่างมีความสุข ระหว่าง การจัดการสาธิตการสอนในห้องเรียนเสมือนจริง ของค่ายพัฒนาการอ่านและ การเขียนของนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งเกิดจากความร่วมมือ ระหว่างกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดค่ายพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน คือ เพื่อพัฒนาเทคนิคการสอน การจัดทำแผนการสอน และการผลิตสื่อการสอนให้แก่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียน และการเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการเรียนรู้การอ่านและการเขียนให้กับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

รูปแบบการจัดอบรมการพัฒนาการอ่านและการเขียน

การจัดอบรมดำเนินการในลักษณะของค่ายพัฒนาการอ่านและการเขียนให้กับครูผู้สอนและนักเรียนมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1. เนื้อหาการอบรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560).

การอบรมแบ่งเป็นฐานปฏิบัติการ จำนวน 4 ฐาน แต่ละฐานมีเนื้อหา ดังนี้
ฐานที่ 1 เรียนรู้อักษรไทย การผันวรรณยุกต์ การสะกดคำในมาตรา ก กา และการสะกดคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา

ฐานที่ 2 เรียนรู้สระลดรูป เปลี่ยนรูป การสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำที่มีอักษรนำ และคำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ

ฐานที่ 3 เรียนรู้คำที่มีตัวการันต์ คำที่มี รร และคำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง

ฐานที่ 4 เรียนรู้การเขียนประโยค การเขียนย่อความ และการเขียนเรียงความ

2. วิธีกรอบรม

การดำเนินการอบรมในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และการ

พัฒนาเทคนิคการสอน การจัดทำแผนการสอน และการผลิตสื่อการสอนให้แก่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รายละเอียดดังนี้

2.1 การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การดำเนินงานเป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านฐานประสบการณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ฐาน ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียน และเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการเรียนรู้การอ่านและการเขียนให้กับนักเรียน สำหรับการเรียนรู้ในห้องเรียนจริงของตนต่อไป การดำเนินงานมีดังนี้

1. ประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจวิธีการอบรม ระหว่างคณะวิทยากรประจำฐาน วิทยากรสาธิตการสอน และครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

2. การประเมินการอ่านและการเขียนของนักเรียน ดำเนินการในช่วงแรกของการอบรมเพื่อจัดนักเรียนเข้ารับการอบรมในแต่ละฐานปฏิบัติการ โดยใช้เครื่องมือประเมินการอ่านและการเขียนที่สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษาจัดทำขึ้น แบบประเมินมีจำนวน 4 ชุด มีเนื้อหาเรียงลำดับความยากง่ายในการอ่านและการเขียน ในการประเมินหากนักเรียนไม่ผ่านการประเมินในแบบทดสอบชุดใดให้เข้ารับการอบรมตามฐานของชุดการประเมิน การประเมินดำเนินการกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งการประเมินการอ่านและการเขียน

โดยครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทุกคนเป็นผู้ประเมินนักเรียนด้วยตนเอง หากระหว่างการประเมินมีข้อสงสัย จะมีวิทยากรสาธิตและวิทยากรประจำฐาน ให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมและได้เรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในทุกขั้นตอนตั้งแต่การประเมินเพื่อวินิจฉัยนักเรียน การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

3. นักเรียนเข้ารับการฝึกทักษะการอ่านและการเขียนในฐาน ปฏิบัติการจากวิทยากรประจำฐาน

2.2 การอบรมในส่วนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การจัดอบรมให้กับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในส่วนของการจัดค่ายการอ่านและการเขียนในจุดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 11 จังหวัดจันทบุรี กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 21 จังหวัดสุรินทร์ และกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 34 จังหวัดตาก ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินการจัดการค่ายกับวิทยากรสาธิต โดยมีการตั้งเป้าหมายของการดำเนินการว่า

“จะต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อการสอน และให้สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากค่ายการอ่านและการเขียนไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตนเอง”

ด้วยเหตุนี้ การจัดอบรมจึงไม่ใช่เพียงการสาธิตเพื่อให้ลอกเลียนแบบวิธีสอนของวิทยากร หากแต่เป็นการให้ครูทุกคนได้ร่วมวางแผน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และคิดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง การดำเนินการอบรมใช้วิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับการลงมือปฏิบัติจริงบนฐานของการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงของวิทยากรสาธิตและวิทยากรประจำฐาน รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน

ขั้นตอนนี้เริ่มดำเนินการในวันแรกของการอบรม โดยในช่วงเริ่มแรกจะมีการทำกิจกรรมสัมพันธ์ เพื่อให้ทุกคนได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกันก่อน จากนั้นวิทยากรสาธิตเล่าประสบการณ์เริ่มต้นของการสอนภาษาไทยให้กับครูผู้สอน ซึ่งข้อมูลที่น่าเสนอล้วนเป็นประสบการณ์จริงของวิทยากร เช่น ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทย โรงเรียนอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและทุรกันดาร นักเรียนมีปัญหาฐานะทางครอบครัว

นักเรียนต้องตามผู้ปกครองเพื่อประกอบอาชีพทำให้ไม่สามารถไปโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น จากนั้นวิทยากรจะบอกเล่าวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่พบจนทำให้สามารถพัฒนานักเรียนในชั้นเรียนของตนให้อ่านออกเขียนได้และรักที่จะเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันและการเปิดใจที่จะรับประสบการณ์เรียนรู้จากวิทยากร

จากนั้นครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแต่ละคนจะบอกเล่าปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนการอ่านและการเขียนที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนของตนและร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนของตน ในขั้นตอนนี้วิทยากรสาธิตจะร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของตนเช่นกัน

“เด็กยังเขียนพยัญชนะ เขียนสระไม่ได้ ควรจะอย่างไร”

“อยากได้สื่อการสอนที่ทำให้เด็กอ่านออกเขียนได้”

“ในห้องเรียนมีเด็กหลายแบบ ทั้งเก่ง อ่อน ปนกัน จะใช้วิธีการสอนอย่างไร”

“ไม่ได้จบภาษาไทย ทำให้ไม่ค่อยมั่นใจในการสอน”

“นักเรียนไม่ได้มาโรงเรียน เพราะต้องตามพ่อแม่ไปทำงาน ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน”

“อยากให้คณะวิทยากรไปพบกับสภาพความเป็นจริงที่โรงเรียนมากกว่า โดยเฉพาะโรงเรียนในเขตพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่สูงมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ค่อนข้างมาก”

ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ในช่วงที่นักเรียนฝึกทักษะการอ่านและการเขียนในฐานปฏิบัติการจากวิทยากรประจำฐาน ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจะได้สังเกตการสอนตามความสนใจและจะกลับเข้ามาร่วมประชุมกับวิทยากรสาธิตเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของวิทยากรประจำฐานที่ตนเองไปสังเกตมา ทั้งวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล โดยใช้รูปแบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครูคนอื่น ๆ โดยวิทยากรสาธิตจะเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย

ในวันที่ 2 ของการอบรม วิทยาการสาธิตจะสาธิตการสอน ตามเนื้อหา
ที่ระบุของฐานทั้ง 4 ฐาน โดยครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแสดงบทบาท
เสมือนนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนจริง

รูปแบบสื่อการสอน

จากนั้นครูแต่ละคนจะเลือกเรื่องที่จะสอนตามความสนใจหรือความต้องการ
ของตน ทั้งนี้จะต้องกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการอ่านและการเขียนให้กับนักเรียน
ของตน และวางแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการสาธิตการสอน โดยใน
การวางแผนการจัดการเรียนการสอนจะต้องกำหนดเรื่องที่จะสอน ระยะเวลาที่
ใช้ในการสอนในแต่ละขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป
บทเรียน การจัดทำสื่อการสอน และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ระหว่างการวางแผนงาน
วิทยากรสาธิตจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาแนะนำตลอดเวลา
และก่อนจะสิ้นสุดการอบรมในวันที่ 2 มีการนำเสนอแผนการสาธิตการสอน
ให้กับวิทยากรสาธิตและเพื่อน ๆ ฟังเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะวิทยากรสาธิตอีกครั้ง
จากนั้นดำเนินการจัดทำแผนการสอน และสื่อการสอน เพื่อใช้ในการสาธิตการสอน
ในวันที่ 3 ของการอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน

ครูแต่ละคนนำแผนการสอนที่ได้ออกแบบไว้ไปใช้สอนนักเรียน โดยมีวิทยากรสาธิตและวิทยากรประจำฐานร่วมสังเกตการสอน และจดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ที่พบ ในแบบบันทึกการสังเกตการสอนของครูเป็นรายบุคคล ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นการสังเกตเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การสอน และการสรุปบทเรียน การลำดับเนื้อหาการสอน เป็นต้น
2. ด้านสื่อการสอน เป็นการสังเกตรูปแบบสื่อการสอน เช่น ความเหมาะสมกับเรื่องที่สอน สี สัน ขนาดของสื่อ เป็นต้น
3. ด้านครู เป็นการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู เช่น การเสริมแรง น้ำเสียง การอธิบาย เป็นต้น

การบันทึกข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น ผู้สังเกตจะบันทึกข้อมูลทั้งสิ่งที่พบเห็นจริงระหว่างการสาธิตการสอน และความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ของผู้สังเกต เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนของการให้ข้อมูลป้อนกลับสำหรับการนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนและให้ข้อมูลป้อนกลับ

หลังจากการสาธิตการสอน เป็นการประชุมร่วมระหว่างครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน วิทยากรสาธิต และวิทยากรประจำฐาน โดยใช้รูปแบบ

ของการอภิปรายสะท้อนความคิดร่วมกันจากการสังเกตการสอน ทั้งในมุมมองของข้อดี และข้อควรปรับปรุง โดยในขั้นตอนนี้จะเน้นการแนะนำอย่างเป็น “กัลยาณมิตร” เพื่อให้ครูทุกคนเกิดแรงบันดาลใจในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ด้านการจัดการเรียนการสอน

“มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด ซึ่งดีมาก ๆ ค่ะ”

“คุณครูใช้เกม ซึ่งเด็ก ๆ ชอบ และสนุก”

“คุณครูใช้เพลงในการนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งทำให้เด็ก ๆ สนใจมาก”

“มีกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้ดีมาก”

“คุณครูมุ่งที่จะสอน โดยอาจลืมสังเกตว่ามีเด็กส่วนหนึ่งที่ไม่ได้สนใจ เราต้องสังเกตและพยายามดึงเขาให้มาสนใจกิจกรรมของเรา”

“หลังจากที่ครูให้เด็กเล่นเกมเสร็จแล้ว ควรเก็บเกมก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมต่อไป เพราะมีเด็กบางคนที่ยังสนใจเกมที่วางตรงหน้า”

“คุณครูต้องสังเกตเด็กให้ทั่วถึง เช่น กิจกรรมที่ให้เด็กทำเดี่ยว บางทีเด็กทำไม่ได้ หากพบว่า มีเด็กส่วนหนึ่งที่มีปัญหาการทำงานเดี่ยว ครูอาจต้องปรับให้ทำเป็นกลุ่ม คือ ช่วยกันทำ ซึ่งก็สามารถทำได้”

“การสอน ไม่ควรสอนหลาย ๆ เนื้อหาในครั้งเดียว เพราะจะทำให้เด็กสับสน”

“เพลงที่ใช้ประกอบการสอน ไม่ควรยาวเกินไป เพราะเด็กจะจำเนื้อร้องไม่ได้ และต้องมีทำนองสนุกสนานเพื่อให้เด็กสนใจ”

“หากให้นักเรียนได้ทำท่าทางประกอบการร้องเพลง นอกจากเด็กจะได้เคลื่อนไหวร่างกายแล้ว จะทำให้กิจกรรมน่าสนใจยิ่งขึ้น”

“คุณครูไม่ควรกังวลว่าจะสอนไม่ครบตามกระบวนการ เหมือนครูยังกังวลขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ทำให้การสอนเหมือนกับการท่อง”

ด้านสื่อการสอน

“คุณครูใช้สื่อที่ได้เรียนรู้จากเมื่อวาน มาปรับใช้ในการสอนวันนี้ได้ดีมาก ๆ เพราะแม้ว่าจะมีข้อจำกัดเรื่องเวลาและความพร้อมของอุปกรณ์ แต่คุณครูก็ทำสื่อออกมาได้ดี”

“คุณครูนำกล่องกระดาษมาตัดทำเป็นบัตรคำ ซึ่งเป็นการนำวัสดุเหลือใช้มาทำเป็นสื่อได้ดีค่ะ”

“การเล่านิทาน หากคุณครูใช้รูปภาพหรือหุ่นมือประกอบจะทำให้ น่าสนใจมากยิ่งขึ้น”

“ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเล็กไป ทำให้เด็กที่อยู่ข้างหลังมองไม่ค่อยเห็น หากปรับให้มีขนาดใหญ่ขึ้นจะดีมาก ๆ ค่ะ”

ด้านครู

“คุณครูสอนโดยใช้เสียงดัง ฟังชัดมาก”

“คุณครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามได้ดีมาก และให้เด็กมีส่วนร่วมในการ ตั้งคำถาม”

“คุณครูรู้จักใช้การเสริมแรง เมื่อเด็ก ๆ ตอบคำถามครู จะเห็นว่าครู บอเด็กว่า เยี่ยมมาก เก่งมาก นั่นเป็นการทำให้เด็กภูมิใจ ดีมาก ๆ ค่ะ”

วิทยากรสาธิต/วิทยากรประจำฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนนี้ เป็นการให้ครูได้สะท้อนข้อคิดเห็นจากการสาธิตการสอนของตนเอง และจากคำแนะนำของวิทยากรสาธิตและวิทยากรประจำฐาน สำหรับ การนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนของตนเอง

“ขอบคุณวิทยากรทุกท่านมาก ๆ ที่ทำให้ได้เรียนรู้เทคนิคการสอนดี ๆ”
“สิ่งที่วิทยากรบอก จะนำไปปรับปรุง และคิดว่าจะทำให้ดีขึ้นครับ”
“อยากทำสื่อให้น่าสนใจ ซึ่งคิดว่าการอบรมครั้งนี้ทำให้ได้ความคิดใหม่ ๆ ในการทำสื่อค่ะ”

“เป็นการอบรมที่ได้ปฏิบัติจริง ได้คิด และลงมือทำ โดยมีวิทยากรคอยให้ความช่วยเหลือ ทำให้ได้เรียนรู้ได้มากครับ”

“การอบรมครั้งนี้มีประโยชน์มาก และเท่าที่ถามนักเรียนก็บอกว่าชอบ เพราะเขาได้เห็นได้เรียนกับสื่อใหม่ ๆ และคุณครูก็สอนสนุก”

ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การอบรมครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในครั้งนี้ สิ่งที่ได้รับคือการอบรมได้รับ นอกจากจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้โดยผ่านรูปแบบของการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ มีการลงมือปฏิบัติจริง การได้รับการชี้แนะ และการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นกัลยาณมิตรแล้ว สิ่งสำคัญที่ผู้เข้าอบรมและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้รับ คือ **“เพื่อนร่วมทางบนถนนแห่งการเรียนรู้”** ค่ายพัฒนาการอ่านและการเขียนนี้ จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นของสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างกัน และจะนำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการสร้างกำลังใจในการสอน เพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ต่อไป

วิทยากรสาธิต

1. นางอโนมา สมันต์ศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกสง่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. นางอารมย์ เหลืองแดง ครูโรงเรียนบ้านวังตะเคียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
3. นายสัจจานนท์ ชุมวาส ครูโรงเรียนวัดวังไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3
4. นางสาวขวัญใจ อนุกุลพูนลาภ ครูโรงเรียนบ้านก้านเหลือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
5. นายอาชวีวิชญ์ อยู่ข้าวอุ่น ครูโรงเรียนมัธยมปทุมมาวาส สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิทยากรประจำฐาน

1. ศิกษานิเทศก์และครูผู้สอนภาษาไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. ศิกษานิเทศก์และครูผู้สอนภาษาไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และ 3
3. ศิกษานิเทศก์และครูผู้สอนภาษาไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และ 2

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการจัดอบรมครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. กรุงเทพฯ : เอกสารอัดสำเนา.

Active Learning สู่ไทยแลนด์ 4.0

ดร.กัมพล เจริญรักษ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

“ให้ปลาฉันหนึ่งตัว ฉันมีปลากินแค่หนึ่งวัน
สอนให้ฉันหาปลา ฉันมีปลากินตลอดไป”

ครูหลายท่านคงทราบเป็นอย่างดีว่า การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นั้น นอกจากครูจะจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ทางด้านต่าง ๆ แล้ว ครูควรจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะต่าง ๆ ด้วย ซึ่งทักษะจะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสดลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว เรียกว่า **“Active Learning : การเรียนรู้แบบลงมือทำ”** การศึกษาไทยต้องก้าวไปสู่เป้าหมาย “ยุคความรู้ : ยุคไทยแลนด์ 4.0” จุดท้าทายในการจัดการศึกษาควรไปในทิศทางของความสุขในการทำงานอย่างมีเป้าหมายเพื่อชีวิตที่ดีของลูกศิษย์ ในยุคความรู้กระตุ้นให้ศิษย์เรียนรู้ตลอดชีวิต ครูจึงต้องยึดหลัก “สอนน้อย เรียนมาก” ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียน ครูต้องตอบได้ว่าศิษย์ได้เรียนรู้อะไรและเพื่อให้ศิษย์ได้อะไร การประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูต้องทำอะไร ไม่ทำอะไร การทำหน้าที่ครูจึงไม่ผิดทางคือ ทำให้ศิษย์เรียนไม่สนุก หรือเรียนแบบขาดทักษะสำคัญ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) จะเกิดขึ้นได้จาก “ครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก” ในการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำแล้ว การเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” การพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่ง เน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้ง ความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 16, 78) เป้าหมายของการสร้าง Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) ที่สำคัญ ที่สุดคือ “การศึกษา” ซึ่งจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่ยิ่งใหญ่และยั่งยืนทั้งหมด ของประเทศไทย โดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็น “Education 4.0” (การศึกษา 4.0) ก็คือ “ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมเองได้” Thailand 4.0 เป็นสิ่งที่ดี ถ้าเป็นไปตามโมเดลนี้ ประเทศจะต้องมีนวัตกรรมเป็นของตนเองอย่างแน่นอน ฉะนั้น “การศึกษา 4.0” เป็นส่วนหนึ่งของไทยแลนด์ 4.0 ที่จะนำไปสู่ ความสำเร็จ จึงต้องอาศัยทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะครูต้องปรับ การเรียนการสอนตามแนวทาง Active Learning นำมาใช้ในการเรียนการสอน อย่างจริงจัง ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ การปฏิรูปการศึกษาต้อง เน้นที่ห้องเรียน ติดตามพฤติกรรมการสอนของครูโดยสร้างตัวชี้วัดผลการปฏิบัติ งาน เมื่อแต่ละห้องเรียนได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning แล้วนำไปจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ จนสามารถสร้างนวัตกรรมเองได้ เรียกว่า “ห้องเรียน 4.0” (Classroom 4.0) ครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงนำสิ่งที่ปฏิบัติได้ดีมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) หรือถ้ามีปัญหาก็นำมาคิดแก้ปัญหาาร่วมกันและนำความคิดที่ได้จากวง PLC ไปทดลองใช้จริงกับนักเรียน นำกลับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน

อย่างสม่ำเสมอ จนกลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เรียกว่า “โรงเรียน 4.0” (School 4.0) ถ้าระบบการศึกษาในสถานศึกษาทำได้แบบนี้จะกลายเป็นการศึกษา 4.0 ซึ่งนอกจากตอบโจทย์ประเทศ 4.0 ได้แล้วผู้เรียนจะมีทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน 20 ปี (2560 - 2579) ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 Classroom 4.0 สู่ Thailand 4.0

Active Learning : การเรียนรู้แบบลงมือทำ

Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป (Bonwell, 1991) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการ คือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Meyers and Jones, 1993) โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receiver) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co - creators) (Fedler and Brent, 1996)

Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง แปลตามตัวก็คือเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ ซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการประเมินค่า

(วุทธิศักดิ์ โภชนกุล <http://www.pochanukul.com/?p=169#more-169>)

สรุปได้ว่า Active Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติอย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนคิดด้วยกัน มีการปฏิบัติสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ มากมาย ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ เมื่อได้ลงมือปฏิบัติผู้เรียนจะจำความรู้ได้แม่นยำและนานกว่าการท่องจำ เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เกิดนวัตกรรม (Innovation) เพื่อก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ครูต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการลงมือปฏิบัติมากขึ้นและอย่างหลากหลาย

กระบวนการเรียนรู้ Active Learning

Active Learning มีนวัตกรรมการศึกษามากมายที่เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือทำ ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project - Based Learning : PBL) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning : PBL) การเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research - Based Learning : RBL) การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain - Based Learning : BBL) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Group) การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think - Pair - Share) วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นต้น

Active Learning เริ่มจากการนำหลักสูตรทางออกมาให้หมดว่า แต่ละวิชา มีเนื้อหาอะไรบ้างที่ผู้เรียนจะต้องรู้ จากนั้นก็เลือกหัวข้อเรื่องของแต่ละวิชาที่มีความคล้ายคลึงกันหรือมีความเกี่ยวข้องกันมาปรับเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การที่นำเนื้อหาที่สอดคล้องกันมาใช้ร่วมกันก็เป็นการเรียนการสอนที่เรียกว่า “บูรณาการ” ซึ่งอันนี้ครูอาจจะทำ Active Learning แบบแยกส่วนเป็นวิชา ๆ ไปก็ได้ ก็จะเป็นการลดขั้นตอนในการทำงานลงไป ไม่ต้องปวดหัวกับการจับมารวมกัน แล้วดัดแปลงให้ลงตัวเหมือนบูรณาการ หลังจากได้เนื้อหาที่ต้องการแล้วก็นำมาประยุกต์ให้เป็นการปฏิบัติ โดยมาคิดว่าจะทำอย่างไรให้ผู้เรียนปฏิบัติหรือได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยการลงมือทำ เพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้และเข้าใจเนื้อหาดังกล่าว ซึ่งตอนนี้แหละที่เป็นภาระขั้นแรกของครู ไหนจะต้องกังวลว่าเนื้อหาไม่ครบ แล้วไหนจะต้องออกแบบกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำอีกแล้วหลังจากนั้นการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมก็อาจจะเป็นเดี่ยวบ้าง กลุ่มบ้าง การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่ม ซึ่งผู้เรียนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การคิดวางแผนงาน การแก้ปัญหา การลงมือทำ และการนำเสนอกิจกรรมที่ทำเสร็จแล้ว นี่แหละคือประเด็นสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาหรือผู้ชี้แนะ ซึ่งมีกระบวนการ Active Learning สำหรับ

การนำไปจัดกระบวนการเรียนรู้มี 4 หลักการ ดังนี้

1. มีอุปกรณ์ของจริงให้ผู้เรียนได้จับต้อง สัมผัสหรือเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียน หรือเรื่องที่กำลังสนใจในขณะนั้น
2. ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม รวมใจร่วมพลัง (Collaborative Learning) ร่วมกันลงมือทำ (Active Learner)
3. ให้ผู้เรียนได้สนทนาโต้ตอบกัน มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ระหว่างผู้เรียนกับครู
4. นำเสนอผลงานชิ้นงานหรือนวัตกรรม ที่ได้ร่วมกันคิด ออกแบบ ลงมือทำให้กับกลุ่มอื่น ๆ ได้เรียนรู้ร่วมกัน

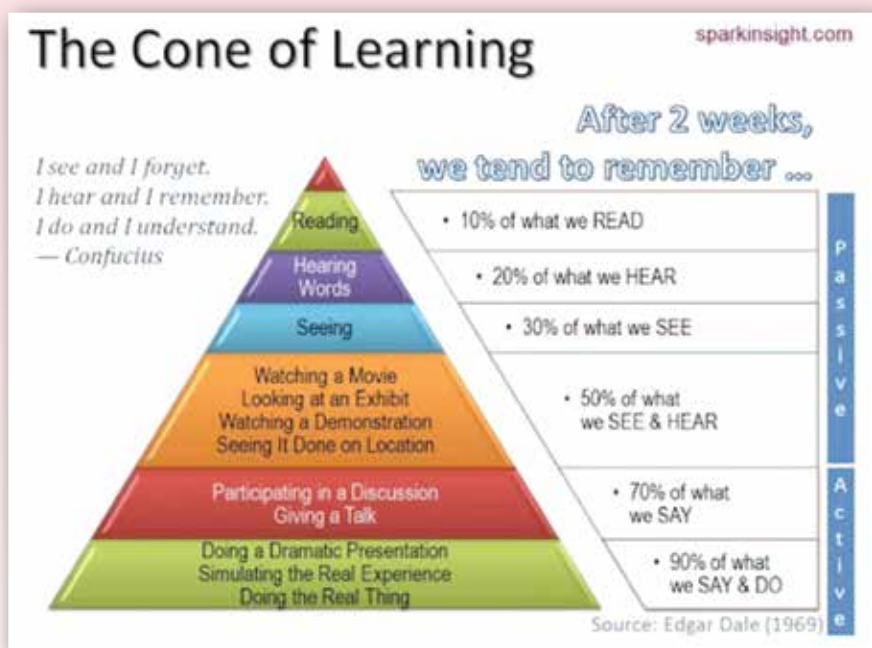

โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จึงได้ออกแบบตารางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ทั้งแบบบูรณาการหลาย ๆ วิชา และแบบแยกเฉพาะวิชา กล่าวคือ ในช่วงเช้าหลังจากเคารพธงชาติ กิจกรรมหน้าเสาธง ทุกห้องจะทำกิจกรรมจิตศึกษาประมาณ 30 นาที หลังจากนั้นเวลา 09.00 น. เป็นต้นไปจนถึงเวลา 12.10 น. จะเรียนวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย อังกฤษ และวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning แยกเฉพาะวิชา ช่วงบ่ายเวลา 13.05 – 13.20 น. จะมีกิจกรรม Body Scan เพื่อผ่อนคลาย ทำคลื่นสมองให้ต่ำลงพร้อมที่จะเรียนรู้ เวลา 13.20 น. เป็นต้นไปจะเริ่มเรียนบูรณาการ ซึ่งการบูรณาการนี้เราจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning : PBL) เป็นการเรียนรู้ Active Learning แบบบูรณาการหลายวิชา เช่น สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษาและพลศึกษา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ เป็นต้น

บทบาทที่สำคัญและยากลำบากที่สุดจึงอยู่ที่ “ครู” เพราะครูต้องเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างมากมาย ต้องเปลี่ยนวิธีคิด ต้องเฝ้าหาทักษะใหม่ในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Coach) เพื่อที่จะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ในการชวนผู้เรียนมาเรียนรู้ ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ชวนผู้เรียนออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันและลงมือทำ ชวนผู้เรียนมาสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ (After Action Review : AAR) ให้ได้ความรู้ที่ลึกทางทฤษฎีและได้รับการกระตุ้นสมองของมนุษย์ โดยสมองส่วนนี้คือ สมองส่วนที่ทำให้ผู้เรียนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสุนทรีย์และมีวุฒิภาวะต่าง ๆ ซึ่งสมองส่วนนี้จะมีเพียงแค่เฉพาะในมนุษย์เท่านั้น และครูยังต้องการเครื่องมือที่ช่วยคือ “กลุ่มเพื่อนร่วมงาน” (Professional Learning Community : PLC) ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูในการทำหน้าที่ครู

กระบวนการเรียนรู้ Active Learning ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและนานกว่ากระบวนการเรียนรู้แบบไม่ได้ลงมือปฏิบัติ (Passive Learning) เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้อง

กับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้ ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะยาวกว่า ดังภาพประกอบ (Edgar Dale, 1969)

ภาพประกอบที่ 2 พีระมิตการเรียนรู้
(ที่มา : Edgar Dale, 1969)

จากภาพประกอบจะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ Passive Learning ที่ครูจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เช่น การให้ดูภาพยนตร์ การสาธิต รวมทั้งการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาหรือดูงาน ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากที่สุดไม่เกิน 50% ส่วนกระบวนการเรียนรู้ Active Learning การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหา

ความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 70% การนำเสนอผลงาน ชิ้นงานหรือนวัตกรรม ที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติเรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถสอนผู้อื่นได้ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90%

รูปแบบของ Active Learning

จากพีระมิตการเรียนรู้ของ Edgar Dale (1969) โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย จึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ทั้งแยกรายวิชา (ช่วงเช้า) คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย อังกฤษ วิทยาศาสตร์และบูรณาการหลายวิชา (ช่วงบ่าย) ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 จนถึงปัจจุบัน จากประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมาทำให้โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย พัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) อย่างสม่ำเสมอ จนสามารถถอดองค์ความรู้การเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นของโรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรยเอง ได้ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 สร้างแรงบันดาลใจ ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ การนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียนหรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจเป็นตัวกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ต้องไม่บอกคำตอบผู้เรียนก่อน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ อยากติดตาม

1.2 ใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเพื่อค้นหาคำตอบ คำถามจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนสงสัยเกิดความใคร่ครวญเพื่อหาคำตอบ “คำถามที่ดี” เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การตั้งคำถามจะช่วยดึงดูดผู้เรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียน ในระหว่างที่ผู้เรียนคิดหาคำตอบ (และฝึกตั้งคำถามไปพร้อมกับครู) ผู้เรียนจะสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างสำคัญในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ครูพยายามหลีกเลี่ยงคำถามเพียงแค่ว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” คำถามแบบนี้เรียกว่าคำถามปิดตาย (dead end) เวลาตั้งคำถามครูต้องแน่ใจว่าได้บรรลุจุดประสงค์ในการถาม เพราะคำถามจะเข้าไปมีส่วนช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และยังสะท้อนให้เห็นด้วยว่าผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้หรือไม่ นอกจากนี้ยังช่วยครูแก้ปัญหาในส่วนที่ผู้เรียนยังสับสน ไม่เข้าใจเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และพึงระลึกว่า เทคนิคการตั้งคำถามหากใช้อย่างเหมาะสมจะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับครูในการเรียนการสอน

2. ขั้นสอน

2.1 ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ก่อนที่ผู้เรียนจะได้ลงมือทำกิจกรรมตามที่ครูออกแบบกระบวนการเรียนรู้ไว้ครูกับครู (เพื่อนครู) ครูกับนักเรียนหรือนักเรียนกับนักเรียน ต้องมีการวางแผนออกแบบการเรียนรู้หรือการทำงานต่าง ๆ ร่วมกัน ครูกับนักเรียนต้องร่วมกันตั้งกฎ กติกาที่จะทำร่วมกัน เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น ผู้เรียนจะไปเก็บข้อมูลในชุมชน ครูกับนักเรียนต้องออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันว่าจะไปอย่างไร ใช้เวลาไหน เวลาเท่าไร มีเครื่องมือที่จะเก็บข้อมูลอย่างไร และจะอย่างไรให้เกิดความปลอดภัย และจะนำเสนอในสิ่งที่เรียนรู้อย่างไร เป็นต้น

2.2 เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ/ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม หัวใจหลักของกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ จะเกิดประสบการณ์ตรง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ จนสามารถสร้างนวัตกรรม

(Innovation) เพื่อนำไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 เมื่อได้ลงมือปฏิบัติผู้เรียนจะจำความรู้ได้แม่นยำและนานกว่าการท่องจำ เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ สามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและนานกว่ากระบวนการเรียนรู้แบบไม่ได้ลงมือปฏิบัติ (Passive Learning) นอกจากนี้ถ้ากระบวนการลงปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ครูได้ออกแบบการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ในกระบวนการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพราะทุกคนต้องอยู่ในสังคมที่มีทั้งความคิดแตกต่าง ต่างชนชาติ ต่างวัฒนธรรม ต่างภาษา เป็นต้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผนในการทำงานร่วมกัน รู้จักวิธีการทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามความสามารถของแต่ละคน ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยสมาชิกในกลุ่มตระหนักว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2.3 นำเสนอผลงาน แสดงชิ้นงานหรือนวัตกรรม เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ จะเกิดชิ้นงานต่าง ๆ หรือเกิดนวัตกรรม ที่ผู้เรียนได้ลงมือทำขึ้น ครูต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการนำเสนอข้อมูล ด้านการสื่อสาร กล้าแสดงออก ตลอดจนสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน โดยให้นำเสนอชิ้นงาน ทั้งเป็นกลุ่ม หรืองานเดี่ยวก็ได้ นอกจากนี้แล้วการติดชิ้นงานเพื่อแสดงผลงานของผู้เรียนยังเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้เรียนอีกทางหนึ่ง ในช่วงนี้ครูสามารถชื่นชม ชมเชยผู้เรียนเพื่อสร้างความมั่นใจในตนเอง พร้อมทั้งเพิ่มองค์ความรู้ต่าง ๆ จากชิ้นงานที่นำเสนอ สอดแทรกความรู้ที่ผู้เรียนยังไปไม่ถึง และบูรณาการวิชาอื่น ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ ดังนั้น ในห้องเรียนทุกห้องของโรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรยจึงเต็มไปด้วยชิ้นงาน/ผลงานของผู้เรียน

3. สรุปบทเรียนและสะท้อนผล (After Action Review : AAR)

การสรุปบทเรียนและการสะท้อนผลเป็นการประเมินการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ถ้าจะให้เกิดผลดีที่สุดต้องสะท้อนผลทันทีหลังจากการจัดกิจกรรมเสร็จ ที่โรงเรียน บ้านทุ่งยาวคำโปรย จะมีการสะท้อนผลการสอนของครูกับนักเรียน และนักเรียน กับนักเรียน ในช่วงการนำเสนอผลงานหรือหลังนำเสนอผลงานก็ได้แล้วแต่ครู จะออกแบบกิจกรรม ส่วนการสะท้อนผลของผู้บริหารกับครู ครูกับครู จะมีการสังเกต การสอนของเพื่อนครูและมีการสะท้อนผลทันทีหลังจากสังเกตการสอนเสร็จ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ครูผู้สอนจะประเมินตนเองโดยการเล่าให้เพื่อนฟัง ก่อนว่าวันนี้สอนแล้วบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร มีอะไรที่ควรเพิ่มเติมอีก และประเมินตนเอง หลังจากนั้นเพื่อนครูจะชื่นชมให้กำลังใจเพื่อน แล้วจึงให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรปรับแก้ตรงไหนเพื่อให้ดียิ่งขึ้น สิ่งที่เราได้เรียนรู้จากการ สะท้อนผลคือ ตัวครูผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้นและได้ปรับกระบวนการ สอนของตัวเอง ส่วนครูผู้สังเกตการณ์ก็ได้เรียนรู้กระบวนการสอนจากเพื่อน

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสนอแนะต่าง ๆ ร่วมกัน ที่สำคัญที่สุดคือครูทุกคน
เปิดใจยอมรับข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้ที่หน้างานของตนเองจริง ๆ

ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาด้วยกระบวนการเรียนรู้ แบบ Active Learning

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการลงมือทำ ผู้เรียนจะเกิดประสบการณ์ตรง
เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติแล้วใช้ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนสำคัญ
ในการแก้ปัญหาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้เรียนมีการปฏิบัติสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ
อย่างหลากหลาย ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ มากมายผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
แก้ปัญหาได้ เมื่อได้ลงมือปฏิบัติผู้เรียนจะจำความรู้ได้แม่นและนานกว่าการท่องจำ
เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ครูต้องลดบทบาทในการสอนและถ่ายทอดความรู้
แบบสอนวิชา แต่ไปเพิ่มวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคใหม่ให้เรียนโดยลงมือทำ
ฝึกให้ปฏิบัติจริงและมีการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น แต่ไม่ควรปล่อยให้ผู้เรียนเรียนรู้เอง
ครูต้องออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน สามารถ
ประเมินผู้เรียนแต่ละคนได้ว่ามีพื้นความรู้เพียงใด เพื่อออกแบบการเรียนรู้
ที่แตกต่างกันและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็น ดังนั้น ครูต้อง
เป็น “ผู้อำนวยการเรียนรู้ (Coach) หรือผู้ชี้แนะ” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจาก
การศึกษาหรือการเรียนรู้ที่มี “ครู” เป็นหลัก ไปเป็น “นักเรียน” เป็นหลัก ดังนั้น
การเรียนรู้จึงจะต้องเรียนให้เลยจากเนื้อหา หลายส่วนก็ไม่จำเป็นต้องสอนผู้เรียน
ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เอง แต่ต้องสร้าง “ทักษะและคุณลักษณะเด็กไทยใน
ศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สอดคล้องกับโมเดลประเทศไทย 4.0” กับตัวของผู้เรียน
ขึ้นมาให้ได้ จะเกิดทักษะผู้เรียนต้องลงมือทำ และถ้าทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะเกิดความ
ชำนาญในที่สุด โดยจะต้องมีการเรียนที่เรียกว่า Transformative Learning

คือ เรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการเรียนรู้แบบตัวใครตัวมัน (Individual Learning) เพราะการเรียนรู้แบบใหม่ต้องเป็นการเรียนรู้ที่แบ่งปันกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเรียนในปัจจุบันควรให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและลงมือทำพร้อมเรียนทฤษฎีไปพร้อม ๆ กัน ไม่ใช่แยกส่วนกันเรียน

เอกสารอ้างอิง

- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- วุฒิสกต์ โกชนกุล. (2558). **ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา**. ภาควิชาเทคโนโลยี การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. <http://www.pochanukul.com/?p=169#more-169>
สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2558
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Bonwell. (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom**. Clearinghouse on Higher Education, George Washington University, Washington DC.
- Edgar Dale. (1969). **Audio – Visual Methods in Teaching**. 3rd ed., Holt, Rinehart & Winston, New York.
- Felder, R. and Brent, R. (1996). **Navigating the Bumpy Road to Student-Centered Instruction**. Journal of College Teaching, Vol. 44.
- Meyers, C. and Jones, T. (1993). **Promoting Active Learning : Strategies for the College Classroom**. San Francisco : Jossey-Bass.

นิทานแห่งรัก จากใจครูสู่ศิษย์

วรรณิษา หาคูณ
อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

“ยังมีต้นไม้ใหญ่ มีไว้เพื่อปกป้องและรักษา เป็นที่พำนักแด่บรรดา สรรพสัตว์อันน้อยใหญ่”

น้ำเสียงครูที่ถูกส่งผ่านพลังความรัก ความปรารถนาดีจากนิทานไปสู่เด็ก ๆ นั้น เป็นดังเหมือนต้นไม้ใหญ่ เป็นดังผู้ดูแลรักษาเหล่าบรรดาสัตว์ตัวเล็ก ๆ ที่ต้องการ ที่พึ่งพิงฉันทใด ครูปฐมวัยก็เป็นเฉกเช่นนั้น เมื่อมีเด็กตัวเล็ก ๆ ก็ย่อมมีครูปฐมวัย คอยดูแล อบรมบ่มเพาะเหล่าบรรดาลูกศิษย์ตัวน้อยเสมอ หากเพียงแต่กระบวนการ ในการบ่มเพาะของแต่ละคนแตกต่างกันออกไป ไม่ได้มีรูปแบบใดที่สมบูรณ์แบบ ที่สุด และไม่ได้มีรูปแบบใดที่เลวร้ายที่สุด หากเพียงแต่ทำด้วยหัวใจ หัวใจแห่งครู ปฐมวัยที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก และความปรารถนาดีต่อศิษย์ตัวน้อย ฝ่าคอย วันที่ศิษย์จะเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่เพื่อดูแลต้นไม้เล็ก ๆ ต่อไป

จากการทำงานกับเด็ก ๆ ของผู้เขียนที่เคยเป็นครูปฐมวัยมา 5 ปีเต็ม ตั้งแต่ปี 2553 - 2557 ที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคอีสาน ได้เกิดข้อค้นพบการเรียนรู้ ดี ๆ หลายอย่างที่เกิดจากกระบวนการในการเล่านิทานเพียง 1 เรื่อง ในแต่ละวัน นิทานที่เพียงแค่ครูหยิบมาเล่า ก็เรียกความสนใจจากเด็ก ๆ ได้ทั้งชั้นเรียน ชั้นเรียนเล็ก ๆ ที่เด็ก ๆ มานั่งล้อมวงเพื่อรอฟังนิทานจากครู ก่อนการเล่านิทาน ครูทักทายเด็ก ๆ ผ่านบทเพลง คำคล้องจอง เรื่องเล่า ข่าวสารต่าง ๆ สนทนา พูดคุย ผ่านสายใยแห่งความรักที่ถูกส่งต่อไปหาเด็ก ๆ เมื่อเด็ก ๆ พร้อมสำหรับการฟัง นิทาน นิทานก็เริ่มดำเนินเรื่องราวต่อเนื่องไปบนสายใยแห่งจินตนาการที่แตกแขนง ของเด็ก ๆ นิทานในภาษาบาลี แปลว่า เรื่องเดิม เรื่องที่ผูกขึ้น และเรื่องที่อ้างอิง นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นเรื่องนิทานกถา นิทาน เป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสุขและความสนุกสนาน แฝงคำสอน จรรยาในการใช้ชีวิต การเล่านิทานเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องของ ผู้เล่าให้คนรุ่นใหม่ฟัง ผู้ใหญ่ทุกคนมีนิทานหรือเรื่องเล่าของตนเอง ดังนั้น เด็ก ๆ จะได้ฟังนิทานตั้งแต่อยู่กับครอบครัว เรื่องเล่าเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์

ความคิดแทรกเรื่องจริยธรรมและการปฏิบัติเพื่อให้ผู้ฟังได้รับแต่เรื่องที่ดีงาม ความประทับใจ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้เล่านิทานเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่ร้อยเรียงผ่านถ้อยคำมากมายที่ถูกส่งผ่านมายังเด็ก ๆ (เกริก ยุ้นพันธ์. 2539 : 7 - 8)

“กาลครั้งหนึ่ง...นานมาแล้ว ณ ป่าแห่งหนึ่ง ยังมีครอบครัวหนึ่ง”

คำขึ้นต้นนิทานสำหรับเด็ก ๆ ที่แสนคุ้นเคย จนกระทั่งเรื่องราวถูกดำเนินเรื่อยไป จนจบเรื่อง ด้วยความสุข เสียงการเล่านิทานสิ้นสุดลง พร้อมใบหน้าเปี่ยมไปด้วยความสุขของเด็ก ๆ ที่นั่งฟังนิทานอย่างตั้งใจ แสดงออกทางสีหน้า แววตา แวววาว เป็นประกายแห่งการอยากรู้ จินตนาการโลดแล่น ท่าทีที่อยากบอกเล่าความรู้สึกต่าง ๆ มากมาย ที่ได้เรียนรู้จากนิทานของเด็ก ๆ

หนังสือนิทานสำหรับเด็กมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ บันเทิงคดี และสารคดี (กุลวรา ชูพงษ์ไพโรจน์, 2543: 14, 18, 32)

1. หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน ตื่นเต้น มีอภินิหาร มีของวิเศษ เป็นเรื่องราวที่ไม่เกิดในโลกของความเป็นจริง แต่เกิดขึ้นได้ตามจินตนาการ เป็นจินตนาการแบบเด็ก ๆ เด็กจึงชอบและสนใจอ่าน

2. หนังสือสารคดีสำหรับเด็ก เป็นหนังสือสำหรับเด็กประเภทหนึ่งที่มีมุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ และสิ่งต่าง ๆ ในโลก ที่ผู้อ่านอาจจะไม่เคยรู้มาก่อนให้เกิดความเข้าใจ

นิทานสามารถทำให้เด็ก ๆ เกิดการเรียนรู้ จินตนาการมากมาย ตั้งแต่หน้าปกแรก การร้อยเรียงผ่านถ้อยคำ สำนวน ประกอบกับรูปภาพส่งต่อความคิดสร้างสรรค์เหล่านั้นไปยังเด็ก ๆ เพื่อให้เด็กตัวน้อยเกิดจินตนาการและการเรียนรู้มากมาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ (2540:13) อธิบายไว้ว่าสาเหตุที่เด็ก ๆ ชอบฟังนิทานนั้น ไม่ใช่เพราะนิทานมีโลกจินตนาการเท่านั้น นิทานหลายเรื่องสนองความต้องการของเด็กที่มีอยู่หลากหลายแฝงอยู่ด้วย ทั้งความต้องการความรัก การให้คนอื่นสนใจ การให้ความรักแก่คนอื่น การเล่นเกม การกิน สิ่งพิเศษมหัศจรรย์ ความสวยงาม สิ่งลึกลับ และความขบขัน

นิทานทำให้เด็กเกิดโลกแห่งจินตนาการและการเรียนรู้มากมาย พอสรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้ภาษาทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเกิดจากการบูรณาการของครู
2. การพัฒนาด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก
3. การเรียนรู้กฎกติกา ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ที่ดีงามที่ถูกส่งผ่านมาจากนิทาน ก่อเกิดตัวตนที่ดีงามขึ้นในจิตใจของเด็กตัวน้อย
4. องค์กรความรู้ต่าง ๆ ทั้งคน สัตว์ สิ่งของ ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
5. องค์กรความรู้ต่าง ๆ อีกมากมายที่สอดแทรกมาในนิทาน ทั้งในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ

นอกจากนี้ นิทานยังแฝงไปด้วยความรู้ เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยอีกมากมายที่เด็กตัวน้อยจะได้เรียนรู้ เมื่อนึกถึงนิทาน ก็นึกถึงความสนุก และความสุขทุกครั้ง ผู้เขียนเองก็มีความชื่นชอบนิทานเป็นส่วนตัวอยู่แล้วและรู้สึกสนุกไปกับเด็ก ๆ ทุกครั้งที่ได้อ่านนิทานสานต่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการบูรณาการกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกปรับและแปลงมาให้มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่ได้อย่างลงตัว

ร้อยเรื่องหลากรสจากนิทานแสนสนุก

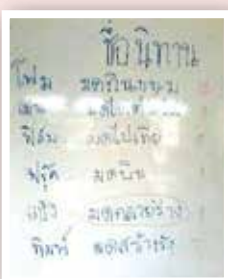
เมื่อฟังนิทานจนจบทุกกิจกรรมจากนิทานจะถูกดำเนินการต่อยอดในลักษณะที่มีกระบวนการคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันไปเพียงรายละเอียด ดังนี้

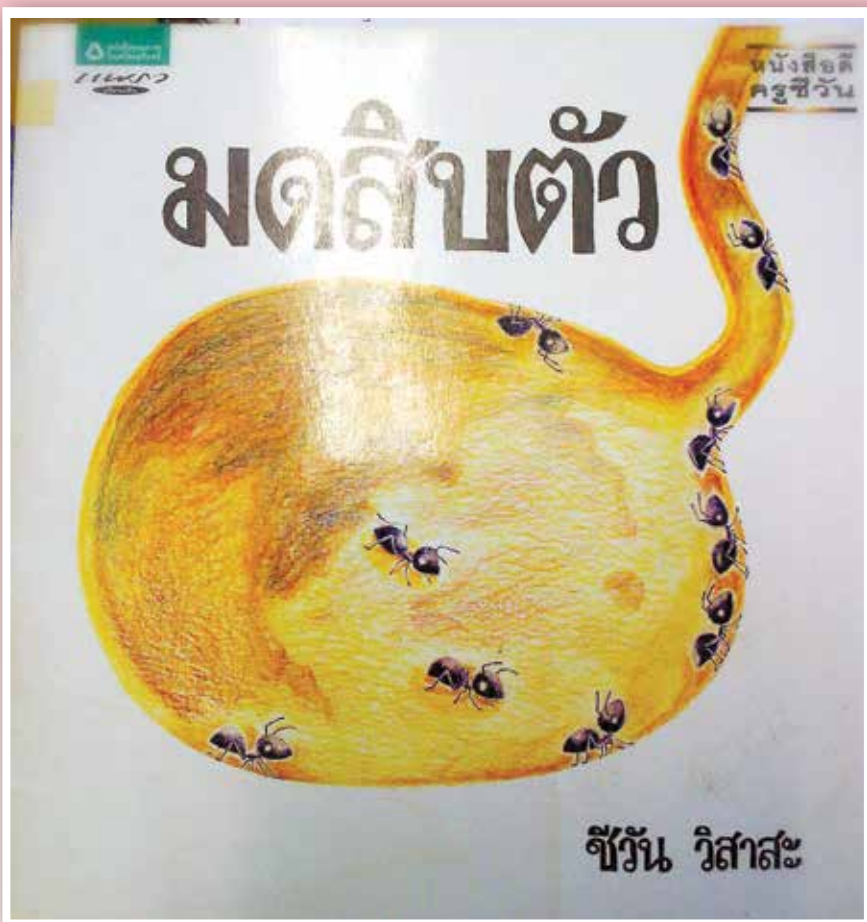
1. มีนิทาน 1 เรื่องที่เด็ก ๆ ได้ฟังจากครู
2. ต่อยอดความรู้จากการฟังนิทาน โดยการเสนอกิจกรรมที่เด็ก ๆ สนใจอยากจะทำ แล้วช่วยกันยกมือลงคะแนนคัดเลือกกิจกรรม 1 คนต่อ 1 คะแนน และนำกิจกรรมที่มีผลการคัดเลือกมาเรียงลำดับตามคะแนนมากไปหาน้อยนำไปจัดให้กับเด็ก ๆ ในห้องเรียน
3. หลังจากการทำกิจกรรม นำมาสู่การแตงนิทานโดยเด็ก ๆ ช่วยกันเสนอชื่อเรื่องนิทาน คัดเลือกชื่อเรื่องนิทาน แตงนิทาน วาดภาพ ระบายสี ปะติดภาพ ป๊อปอัพ (Pop Up) แล้วแต่เทคนิคการทำนิทานที่เลือกใช้ตามความเหมาะสมกับนิทาน ซึ่งเด็ก ๆ จะทำงานร่วมกันเป็นคู่ (1 คู่ต่อ 1 หน้านิทาน) นิทานที่เลือกทำมีทั้งนิทานเล่มเล็ก และนิทานเล่มใหญ่ (Big Book)
4. ครูรับผิดชอบออกแบบและทำหน้าปกนิทาน ขณะที่เด็กทำงาน ครูก็ทำงานที่รับผิดชอบเช่นกัน
5. เข้าเล่มนิทาน (ทำเอง/ส่งที่ร้านเข้าเล่มสำเร็จรูป)
6. ครูนำนิทานมาอ่านร่วมกันกับเด็ก ๆ และนำไปเก็บไว้ในมุมภาษาในห้องเรียน

สนุกไปกับนิทานหลากเรื่อง

1. นิทานเรื่อง **มดสิบตัว** หลังจากเด็ก ๆ ได้ฟังนิทานแล้ว ก็ออกสำรวจมดรอบ ๆ พื้นที่บริเวณโรงเรียน จดบันทึกด้วยการวาดภาพ แล้วนำกลับมาระบายสีที่ห้องเรียน หลังจากนั้นครูพาเด็ก ๆ แตงนิทานเกี่ยวกับมด เด็ก ๆ เสนอชื่อและคัดเลือกชื่อนิทานด้วยตนเอง ในที่สุดก็มีนิทานจากผลงานของเด็ก ๆ มาไว้ในห้องเรียน 1 เล่ม

เด็ก ๆ ร่วมทำกิจกรรมหลังจากคุณครูเล่านิทานเรื่อง มดสิบตัว

นิทานเรื่อง มดลืบทัว ผู้แต่ง ชีวัน วิสาสะ

นิทานที่ฟัง สุนิทาน เล่มใหม่จากจินตนาการของเด็ก ๆ

2. นิทานเรื่อง หนูน้อยเต็นระบำ ส้มตำ ปอก ปอก หลังจากฟังนิทานแสนสนุกที่หนูทำส้มตำไปแจกเพื่อน ๆ ครูชักชวนเด็ก ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าอยากจะทำอะไรต่อจากการฟังนิทานเรื่องนี้ เด็ก ๆ ร่วมกันเสนอและคัดเลือกได้กิจกรรมทำอาหาร เด็ก ๆ สนใจการทำส้มตำ ซึ่งเป็นอาหารที่เด็ก ๆ ค่อนข้างชื่นชอบ เพราะเติบโตมาในท้องถิ่นภาคอีสาน ครูจึงเขียนสื่อสารไปยังผู้ปกครองให้ช่วยเด็ก ๆ เตรียมวัตถุดิบ และอุปกรณ์ เพื่อนำมาทำส้มตำที่โรงเรียน หลังจากนั้นครูจึงชักชวนเด็ก ๆ มาแต่งนิทานเล่มใหญ่ร่วมกัน เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น แน่ใจว่าไม่ใช่เรื่องง่ายเลยการที่จะจับเด็กวัยแห่งการอยากรู้อยากเห็นมานั่งทำงานร่วมกัน มีทะเลาะกันบ้าง แย่งของกันบ้าง แต่สุดท้าย เด็ก ๆ สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่น่าภาคภูมิใจออกมาจนสำเร็จได้

เด็ก ๆ เรียนรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้ เรื่อง มะละกอ

นิทาน เรื่อง หนูเต็นระบำ ส้มคำ ปอก ปอก
เรื่อง : พรอนงค์ นิยมค้า รูป : ภัทรีดา ประสานทอง

เด็ก ๆ ร่วมกันตำส้มตำมะละกอ
หลังจากที่ได้ฟังนิทาน

นิทานของเด็ก ๆ
ที่วาดมาจากจินตนาการและความคิด

3. นิทานเรื่อง ใครกินกล้วย เป็นกระบวนการคล้ายคลึงกันกับสองเรื่องที่ผ่านมา คือ หลังจากฟังนิทานแล้ว เด็กได้เสนอชื่อเมนูอาหาร เพื่อทำอาหาร ผลการลงคะแนนของเด็ก ๆ ได้ทำกล้วยฉาบ ซึ่งมีผู้ปกครองที่สนใจอาสามาช่วยทำด้วย หลังจากได้กล้วยฉาบไว้กินเองและแจกเพื่อน ๆ หอ้งอื่นแล้วได้ห่อกลับบ้านด้วย เด็ก ๆ ได้แต่งนิทานร่วมกับเพื่อน ๆ สนุกสนานกันใหญ่จากการแต่งนิทานร่วมกัน วาดภาพระบายสี ตกแต่งจนเกิดเป็นผลงานที่น่าภาคภูมิใจ

นิทาน เรื่อง ใครกินกล้วย

เรื่อง : หมูอ้วน

รูป : ศราลี โชคสกุลวงศ์ และ วิโรจน์ ชมภูเทพ

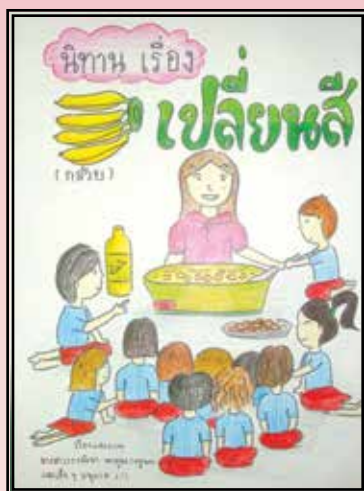
บัตรภาพรูปกล้วย

เด็ก ๆ ร่วมกันทำอาหารเกี่ยวกับนิทานเรื่อง ใครกินกล้วย

นิทานของเด็ก ๆ ที่ทำขึ้นมาใหม่เกี่ยวกับ เรื่อง กล้วย

4. นิทาน เรื่อง หัวผักกาดยักษ์ หลังจากเด็กได้ฟังนิทาน ครูชักชวนเด็ก ๆ ให้เล่นบทบาทสมมติกัน ตามเนื้อเรื่องตอนหนึ่งในนิทานว่า

“หลานดั่งยาย ยายดั่งตา ตาดั่งหัวผักกาด สุยเลซุย เอ้า สุยเลซุย อีป... แต่หัวผักกาดก็ยังไม่หลุด”

หลังจากนั้น เด็ก ๆ อาจจะปลูกหัวผักกาดยักษ์ ครูจึงจัดหาหัวผักกาดและพาเด็ก ๆ ปลูกไว้ในห้องเรียน และเด็ก ๆ ฝ้าดูการเจริญเติบโตของหัวผักกาดยักษ์ทุกวัน ๆ จนได้หัวผักกาดยักษ์ เด็ก ๆ จึงอยากลองนำมาทำอาหาร ได้เมนูสตูโปรดของเด็ก ๆ คือ ก๋วยเตี๋ยวหัวผักกาดยักษ์

บันทึกการปลูก

ปลูกหัวผักกาดไว้ในห้องเรียน

5. นิทานเรื่อง กับดักแมลง หลังจากฟังนิทานเสร็จเด็กๆ ก็ขอครูทดลอง เหมือนกับในนิทาน ครูและเด็ก ๆ ช่วยกันจัดหาอุปกรณ์

5.1 ได้ร่มมา 1 คัน นำไปกางออกแล้วเกาะที่กิ่งของต้นไม้เขย่า ๆ 4 - 5 ครั้ง สังเกตเห็นว่า มีแมลงตกลงมาอยู่ในร่ม แล้วสังเกตว่า มีแมลงชนิดใดบ้าง จากการทดลองพบว่ามดและแมลงมีปีกสองสามตัวตกลงมาในร่ม

5.2 ได้แก้วน้ำพลาสติกมา 3 ใบ มีเด็กอาสาสมัครมาชุดหลุม 3 หลุม ให้เพราะเด็กบอกว่าเมื่ออยู่บ้านชุดหลุมบ่อ และชุดแก่ง ครูดูแลการชุดหลุม อย่างใกล้ชิด เมื่อชุดหลุมเสร็จแล้วใส่อาหาร 3 อย่าง ได้แก่ แดงโม ข้าวเหนียว นึ่งสุก และลาบ ซึ่งเป็นอาหารกลางวันของเด็ก ๆ รับประทานลงในแก้วน้ำ 3 ใบ แล้วนำไปวางลงในหลุม นำหญ้ามาปิดปากหลุมไว้เพื่อดูว่า จะมีแมลงชนิดใดตกลงมาบ้าง เมื่อผ่านไป 1 คืน พบว่ามีมดสีดำและมดสีแดงเข้าไปอยู่ในแก้วทั้งสามใบ

5.3 ได้เทปใสมา 1 ม้วน ครูช่วยเด็ก ๆ นำเทปใสมาพันรอบต้นไม้ โดยนำด้านที่เหนียวไว้ด้านนอก แล้วนำน้ำหวานมาเทราดลงไป เมื่อเวลาผ่านไป 1 คืน มาตรวจดูว่า มีแมลงชนิดใดมาติดอยู่บ้าง พบว่ามีมดสีแดงและมดสีดำติดอยู่ที่เทปใส

6. นอกจากนี้ ยังมีนิทานเรื่องอื่น ๆ อีกมากมายที่ได้ถูกส่งผ่านมายังเด็ก ๆ และมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างบ้านจากกล่องกระดาษ กล่องนม และวัสดุเหลือใช้ การฉีกปะ การทดลอง วิทยาศาสตร์ง่าย ๆ การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงปลาหางนกยูง เป็นต้น ก่อเกิดเป็นผลงานจากการสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ มากมายและหลากหลาย

จากนิทานที่ถ่ายทอดให้เด็กด้วยภาษา น้ำเสียง ท่าทีที่แสนอบอุ่น ก่อเกิดทั้งรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ แว่ตาที่เปี่ยมด้วยความสุขเกิดขึ้นบนใบหน้า แว่ตา และหัวใจดวงน้อยของเด็ก ๆ พร้อมด้วยเสียงหัวเราะประสานกันมาเป็นระยะของเด็ก ๆ และมักจะมีคำพูดเหล่านี้เกิดขึ้นเสมอในห้องเรียน

“ครูขอยากฟังอีก ครูครับผมชอบจัง ครูว่าวันหลังเรามาฟังกันอีกนะคะ ครูครับ ผมจะไปลองทำเองที่บ้านครับ ”

จินตนาการของเด็กก้าวกระโดดไปไกลแสนไกล ความคิดล่องลอย ความฝันเต็มหัวใจ ก่อเกิดเป็นพลังมากมายส่งถ่ายออกมาทางกายของเด็ก ๆ เกิดเป็นพลังแห่งการอยากลอง อยากรู้ อยากทำ มีคำพูดที่ผู้เขียนเคยได้ยินจากกลุ่มผู้ปกครองกลุ่มหนึ่งเสมอว่า “การที่เด็กไม่อยากมาโรงเรียนไม่ใช่เรื่องแปลก แต่การที่เด็กอยากมาโรงเรียนนี่สิแปลก” แปลกแต่จริง เพราะเด็ก ๆ ที่ห้องเรียนของผู้เขียน แม่ไม่สบายขนาดไหนก็ต้องรีบหายเพื่อจะได้มาโรงเรียน พออาการดีขึ้นจะบอกให้ผู้ปกครองมาส่งที่โรงเรียน จึงเกิดเหตุการณ์นี้อยู่เนือง ๆ เด็กพกขวดยามาโรงเรียน พ่อแม่ ปู่ย่า ตาทวด ที่มาส่งก็จะบอกว่า

“อยากมาโรงเรียนหลายครู บอกว่าหายก่อนค่อยมากะบ่ฟังเค้าครู ผาครูป้อนยาแหม่นเคี้ยว เป็นไฉยังบ่เซาดี” (สำเนียงภาษาถิ่นอีสาน)

อยากมาโรงเรียนมากเลยครู บอกว่าให้หายป่วยก่อนก็ไม่เชื่อครู ผาครูป้อนยาหน้อยนะ เป็นไฉยังบ่หายดีเลย

แต่แปลกเหมือนกันที่เด็กป่วย พอมาโรงเรียนแล้วหายป่วยแทบไม่ต้องกินยาเลย เป็นเหตุการณ์น่ารัก ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอในห้องเรียนของผู้เขียน สายใยแห่งรักและความผูกพันยังคงดำเนินต่อไปไม่เสื่อมคลาย คิดถึงเมื่อใดก็เกิดรอยยิ้มได้เสมอ “คือฉัน คือ ครูปฐมวัย”

เอกสารอ้างอิง

กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2543). *สร้างสรรค์หนังสือเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิไทยรัฐ.

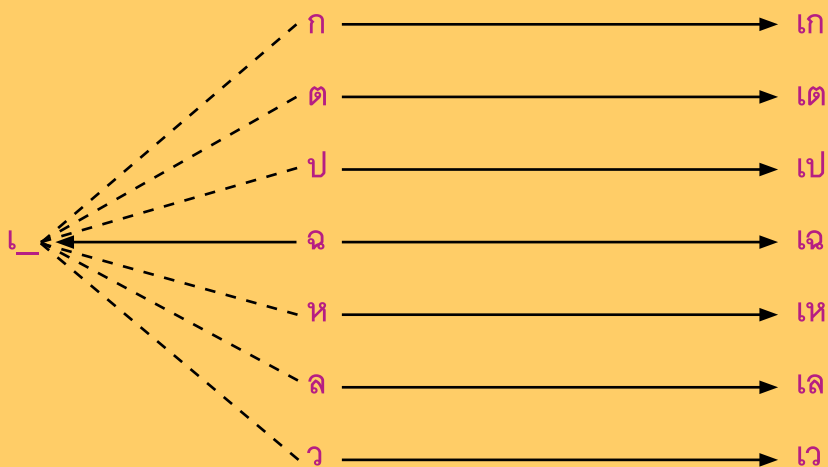
เกริก ยूनพันธ์. (2539). *การเล่นิทาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชวัน วิสาสะ. (2540). *เล่นิทานอย่างไรให้สนุก*.

กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ศรีกัญญา สรรค์รังษีบรรกุล. (2557). *ฉันคือครูพลังบวก*. วารสารวิชาการ, 17(2), 27.

วิธีการสอนอ่าน

ปราณี ปราบริปู
ข้าราชการบำนาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ รักชาติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คำ หรือพยางค์ในภาษาไทย ประกอบด้วย

พยัญชนะ พยัญชนะไทยมี 44 รูป มี 21 หน่วยเสียง พยัญชนะบางตัวเป็นได้ทั้งพยัญชนะต้น พยัญชนะสะกด บางตัวเป็นได้เพียงพยัญชนะต้น บางตัวใช้เป็นสระได้ และบางตัวใช้เป็นคำได้

สระ สระในภาษาไทยมี 38 รูป ใช้แทนเสียงจำนวน 21 เสียง สระบางรูปมีพยัญชนะประกอบด้วย เช่น เ - อ เ - ย สระบางรูปใช้เฉพาะพยัญชนะ เช่น - อ - ว - รร การวางรูปสระก็มีหลากหลาย เช่น วางไว้ข้างหน้าบ้าง ข้างหลังบ้าง ข้างบนบ้าง ข้างล่างบ้าง และวางรอบพยัญชนะบ้าง บางกรณี คำอาจใช้รูปสระต่างกัน ทั้ง ๆ ที่มีสระเสียงเดียวกัน เช่น ไว วัย เกื้อ เกิน เกย

วรรณยุกต์ วรรณยุกต์มี 4 รูป ได้แก่ ˊ ˋ ˊˊ ˋˋ มี 5 เสียง ได้แก่ สามัญ เอก โท ตรี จัตวา คำหรือพยางค์ทุกพยางค์มีเสียงวรรณยุกต์ แต่อาจมีหรือไม่มีรูปวรรณยุกต์

การสอนอ่านคำไทย เพื่อการอ่านออก อ่านคล่อง มีหลายประการ เช่น

1. อ่านเป็นคำ
2. อ่านแบบสะกดคำ
3. อ่านแบบแจกลูก
4. อ่านแบบเทียบเสียง
5. อ่านจากคำอ่าน

1. การอ่านเป็นคำ

การสอนอ่านเป็นคำ แบบเรียนที่เป็นแบบฝึกสอนแนวนี้ น่าจะเริ่มจาก **แบบสอนอ่านมาตรฐาน เล่ม 1** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกรมสามัญศึกษาจัดทำและจัดพิมพ์ เมื่อ พ.ศ. 2488 หลักการสอนตามที่กล่าวไว้ในคำนำหนังสือดังกล่าว คือ

“...เพื่อใช้สำหรับการสอนหนังสือไทยแก่เด็กเริ่มเรียนตามแนวใหม่ คือ สอนคำทั้งคำเลยทีเดียว แทนที่จะสอนสะกดทีละตัว คำที่นำมาใช้นั้นเป็นคำที่

จำเป็นต้องใช้ประจำวัน และส่วนมากเป็นคำง่าย ๆ เรียกว่า **คำมาตรฐาน** ส่วนเนื้อเรื่องในบทสอนอ่าน ก็ใช้คำเหล่านี้ซ้ำ ๆ กัน ผู้ขึ้นเป็นรูปนิทาน คำกลอน บทเพลง และอื่น ๆ เพื่อให้เด็กสนใจและจินตนาการอ่านออกไปพร้อมกัน ดังนั้นการเลือกคำมาใช้ และการเพิ่มจำนวนคำขึ้นทีละน้อยตลอดจนการผูกเรื่องขึ้นเพื่อให้เด็กได้พบคำที่ใช้แล้วบ่อย ๆ จึงมีความสำคัญมาก

การสอนอ่านตามวิธีนี้ จะได้ผลเต็มที่ก็ต่อเมื่อครูผู้สอนมีความอดทน ความพยายาม และรู้วิธีที่จะเร้าให้เด็กเกิดความสนใจในบทเรียน กรมสามัญศึกษา จึงจัดพิมพ์หนังสือคู่มือสำหรับครูขึ้นอีกเล่มหนึ่งต่างหาก ซึ่งมีคำอธิบายเกี่ยวกับหลักและวิธีสอนโดยละเอียดแล้ว...”

ตัวอย่าง บทเรียนที่สอนอ่านคำทั้งคำ (อ่านเป็นคำ) ทั้งเรื่อง

ลูกแมว

ลูก แมว ลูก แมว

ลูก แมว กระโดด

ลูก แมว กระโดด

ลูก หมา ร้อง

ลูก แมว ร้อง

ลูก หมา วิ่ง

อย่างไรก็ตาม บทเรียนในหนังสือนี้ผู้ใหญ่ในปัจจุบันหลายคนกล่าวถึงด้วยความชื่นชอบ ท่องจำกันได้คล่อง เช่น เรื่อง **แม่กระต่ายกับลูกกระต่าย ยายถือกระจาด** ฯลฯ รวมทั้งหนังสือที่พิมพ์ออกมาในช่วงเวลานี้ เช่น **ลูกสัตว์ต่าง ๆ** (พ.ศ. 2483) **นกกาขเณ** (พ.ศ. 2482) ก็มีลักษณะให้อ่านเป็นคำ การผูกเรื่องสนุกสนานสนใจทุกเรื่อง

ตัวอย่าง บทเรียนที่นำคำลักษณะสอนอ่านเป็นคำมาประกอบเล็กน้อย
เพื่อให้เรื่องน่าสนใจ

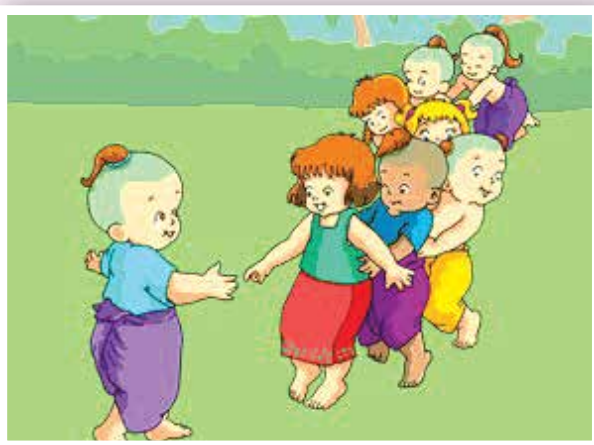
กรมวิชาการ, หนังสือเรียน ชุด พื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เล่ม 1. 2533 - 2551.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หนังสือเรียน ชุดภาษาเพื่อชีวิต
ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เล่ม 1. 2552.

ตัวอย่าง บทเรียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพื่อความสนุกแสดงท่าทางก็
เริ่มกันด้วยการสอนอ่านเป็นคำ

แม่ งู เอ๋ย
แม่ งู เอ๋ย
กิน น้ำ บ่อ ไท
กิน น้ำ บ่อ ทราย
ย้าย ไป ก็ ย้าย มา
กิน น้ำ บ่อ โสก
โยก ไป ก็ โยก มา
กิน น้ำ บ่อ หิน
บิน ไป ก็ บิน มา
กิน หัว กิน หาง
กิน กลาง ตลอด ตัว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หนังสือเรียน ชุดภาษาเพื่อชีวิต
วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เล่ม 1. 2552.

2. การอ่านแบบสะกดคำ

การสอนอ่านสะกดคำ คือ การสอนอ่านโดยนำพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำอ่าน ครูผู้สอนอ่านสะกดคำและนักเรียนผู้ฝึกอ่าน จะต้องทราบวัตถุประสงค์และหลักการอ่าน ซึ่งเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน จะอ่านสะกดคำอย่างไร ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ว่า จะเน้นการออกเสียงคำ หรือเน้นการเขียนคำ

การสอนอ่านสะกดคำเป็นเครื่องมือการสอนอ่านคำใหม่ ต้องให้นักเรียนสังเกตรูป และเสียงของคำ เมื่อสะกดคำจนจำคำได้แล้ว ต่อไปก็ไม่ต้องใช้วิธีการสะกดคำนั้น ให้อ่านเป็นคำได้เลย จะทำให้นักเรียนอ่านคำและอ่านเรื่องราวได้เร็ว

1. ให้อ่านออกเสียงพยัญชนะก่อนเสมอ ไม่ว่าคำนั้นจะเขียนสระก่อน พยัญชนะหรือหลังพยัญชนะ แล้วต่อด้วยสระและวรรณยุกต์ตามลำดับ เช่น

กา	สะกดว่า	กอ - อา → กา
ไก	สะกดว่า	กอ - ไอ → ไก - เอก (ไม้เอก) - ไก
	หรือสะกดว่า	กอ - ไอ → ไก
		ไก - เอก (ไม้เอก) - ไก
กาย	สะกดว่า	กอ - อา - ยอ → กาย
	หรือสะกดว่า	กอ - อา → กา
		กา - ยอ → กาย

2. ให้อ่านออกเสียงตามเสียงหรือรูปสระ แม้รูปสระนั้นใช้ตัวเขียนหลายตัว ก็ไม่สะกดรูปสระตามตัวเขียน เช่น

เปีย	สะกดว่า	ปอ - เอีย → เปีย
ไม่สะกดว่า		ปอ - เอ - อี - ยอ → เปีย
	(ถ้าเน้นออกเสียง)	
ไม่สะกดว่า		เอ - ปอ - อี - ยอ → เปีย
	(ถ้าเน้นออกเสียง)	

เกาะ สะกดว่า

กอ - เอาะ → เกาะ

ไม่สะกดว่า

กอ - เอ - อา - อะ → เกาะ

(ถ้าเน้นออกเสียง)

ไม่สะกดว่า

เอ - กอ - อา - อะ → เกาะ

(ถ้าเน้นออกเสียง)

3.ให้อ่านออกเสียงสระ แม้สระจะเปลี่ยนรูปหรือลดรูปเมื่อมีตัวสะกด
เช่น

วัน สะกดว่า

วอ - อะ - นอ → วัน

จน สะกดว่า

จอ - โอะ - นอ → จน

* อาจสะกดตามรูปที่เขียน ถ้าต้องการเน้นการเขียน ดังนี้

วัน สะกดว่า

วอ - ไม่นอนอากาศ - นอ → วัน

จน สะกดว่า

จอ - นอ → จน

4.ให้อ่านเสียงพยัญชนะประสม กรณีที่คำนั้นใช้พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะ
ประสม หรือที่เรียกว่า คำควบแท้ คำควบไม่แท้ เช่น

คลาย สะกดว่า

คอ - ลอ → คลอ

คลอ - อา - ยอ → คลาย

ทราย สะกดว่า

ทอ - รอ → ชอ

ชอ - อา - ยอ → ชาย

จริง สะกดว่า

จอ - รอ → จอ

จอ - อี - งอ → จิง

* อาจสะกดตามรูปที่เขียน ถ้าต้องการเน้นการเขียน ดังนี้

คลาย สะกดว่า

คอ - ลอ - อา - ยอ → คลาย

ทราย สะกดว่า

ทอ - รอ - อา - ยอ → ทราย

จริง สะกดว่า

จอ - รอ - อี - งอ → จริง

5.ให้อ่านเสียงพยัญชนะตัวที่สองตามเสียงพยัญชนะที่เป็นอักษรนำ
กรณีที่เป็นคำอักษรนำ เช่น

หนา สะกดว่า หอ - นอ → หนอ

หนอ - อา → หนา

ตลาด สะกดว่า ตอ - ลอ → ตลอ (ตะ - หลอ)

ตลอ (ตะ - หลอ) - อา - ดอ → ตลาด

* อาจสะกดตามรูปที่เขียน ถ้าต้องการเน้นการเขียน ดังนี้

หนา สะกดว่า หอ - นอ - อา → หนา

ตลาด สะกดว่า ตอ - ลอ - อา - ดอ → ตลาด

6. คำที่มีลักษณะต่อไปนี้ เช่น

6.1 คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา

6.2 คำที่มีตัวการ์นต์ (มีเครื่องหมายทัณฑฆาต ์)

6.3 คำที่ใช้ รร

6.4 คำที่มีตัวอักษรไม่ออกเสียง

จะมีความซับซ้อนในการสอนสะกดคำตามเสียงของสระ และเสียง
พยัญชนะสะกดหรือตัวสะกด เมื่อสอนให้เข้าใจรูปสระ เสียงสระ เสียงพยัญชนะ
สะกดต่าง ๆ และเด็กอ่านได้ถูกต้องแล้ว ก็ควรให้สะกดตามการเขียน เพื่อจะได้
เขียนได้ถูกต้อง เช่น

พัลวัน (อ่านว่า พัน - ละ - วัน) สะกดตามการเขียนว่า

พ พาน - ไม้หันอากาศ ล ลิง - ว แหวน

ไม้หันอากาศ - น หนู → พัลวัน

กาญจน์ (อ่านว่า กาน) สะกดตามการเขียนว่า

ก ไก่ - สระอา - ญ หญิง - จ จาน - น หนู

การ์นต์ → กาญจน์

หรรษา (อ่านว่า หัน - सा) สะกดตามการเขียนว่า

ห หีบ - ร หัน - ษ ฤๅษี - สระอา → หรรษา

กษัตริย์ (อ่านว่า กะ - สัต) สะกดตามการเขียนว่า

ก ไก่ - ข ฤๅษี - ไม้หันอากาศ - ต เต่า - ร เรือ

สระอิ - ย ยักษ์ - การันต์ → กษัตริย์

คู่มือการสะกดคำของราชบัณฑิตยสภา

คู่มือการสะกดคำของราชบัณฑิตยสภานี้ ใช้เพื่อทดสอบการเขียน
โดยให้พูดสะกดตามลำดับอักษรที่ปรากฏ

การอ่านออกเสียงพยัญชนะ

ตัวอักษรที่เป็นพยัญชนะให้พูดดังนี้

ก ไก่	ข ไข่	ช ชวด
ค ควาย	ค คน	ฌ ระวัง
ง งู	จ จาน	ฉ ฉิ่ง
ช ช้าง	ซ โซ่	ฌ เฌอ
ญ ญิง	ฎ ฎา	ฏ ฏัก
ฐ ฐาน หรือ ฐ สันฐาน		
ฑ มณโฑ หรือ ฑ นางมณโฑ		
ฒ ผู้เฒ่า	ณ เณร	ด เด็ก
ต เต่า	ถ ถู	ท ทหาร
ธ ธง	น หนู	บ ใบไม้
ป ปลา	ผ ผึ้ง	ฝ ฝา
พ พาน	ฟ ฟัน	ภ สำเภา
ม ม้า	ย ยักษ์	ร เรือ
ล ลิง	ว แหวน	ศ ศาลา
ษ ฤๅษี	ส เสือ	ห หีบ
ฬ จุฬา	อ อ่าง	ฮ นกฮูก
ร ร หัน		

การอ่านออกเสียงสระ

ออกเสียงตามรูปของสระที่ปรากฏ ไม่ได้ออกตามเสียง ดังนี้

เ	ไม้เฒ่า	-ะ	สระอะ
เ	ไม้หันอากาศ	-า	สระอา
อ	สระอำ	-า	สระอิ
อี	สระอี	-ี	สระอี
อ	สระอือ	-ุ	สระอุ
อ	สระอุ	-ู	สระเอ
แ	สระแอะ	-โ	สระโอ
ไ	สระไอไม้้วน	-ไ	สระไอไม้มลาย

ส่วนสระที่มีรูปประสม ซึ่งเกิดจากรูปเขียน ๒ รูป มาประสมกันให้ออกเสียงตามรูปเขียนแต่ละรูปที่ปรากฏ เช่น แกะ สะกดเป็น สระแอะ ก ไก่ สระอะ

การออกเสียงรูปวรรณยุกต์และเครื่องหมาย

ให้พูดดังนี้

'	ไม้เอก	ˊ	ไม้โท
ˊ	ไม้ตรี	ˋ	ไม้จัตวา
ˋ	การันต์ หรือ ไม้ทัณฑฆาต		

การอ่านออกเสียงวรรณยุกต์ เช่น

น้ำ สะกดว่า น หนู สระอำ ไม้โท

ตัวอย่าง การสะกดคำเรียงตามการเขียน เช่น

กระเปาะ สะกดว่า

ก ไก่ - ร เรือ - สระอะ

สระเอ - ป ปลา - สระอา - สระอะ

กึ่งเต็ก สะกดว่า

ก ไก่ - งู

สระเอ - ต เต่า - ไม้ตรี - ก ไก่

เคล็ด

สะกดว่า

สระเอ - ค ควาย - ล ลิง - ไม้ไต่คู้ - ด เด็ก

แคะไค้

สะกดว่า

สระแอะ - ค ควาย - สระอะ

สระโอะ ไม้้มลาย - ค ควาย - ไม้โทะ

เปาะเปี๊ยะ

สะกดว่า

สระเอ - ป ปลา - สระอา - สระอะ

สระเอ - ป ปลา - สระอี - ไม้ตรี - ย ยักษ์ - สระอะ

ฤกษ์พานาที

สะกดว่า

ร รี - ก ไก่ - ษ ฤษี - การ์นัต

พ พาน - สระอา

น หนู - สระอา

ท ทหาร - สระอี

3. การอ่านแบบแจกลูก

การสอนอ่านแบบแจกลูก เป็นการฝึกให้อ่านคำที่มีส่วนประกอบหรือตัวอักษรบางส่วนเหมือนกัน เสมือนเป็นตัวตั้งหรือ “ตัวแม่” แยกไปหรือแจกไปยังส่วนอื่น ๆ หรืออักษรอื่น ๆ เสมือนเป็น “ตัวลูก” เพื่อการอ่านคำได้มากขึ้น ได้แม่นยำยิ่งขึ้น ในการสอนมักอ่านสะกดคำก่อน แล้วอ่านแบบแจกลูกตาม เช่น

1. พยัญชนะต้นเป็นตัวตั้ง “ตัวแม่” แจกไปยังสระอื่น ๆ

กะ กา กิ กี กื่อ กุ ภู

2. สระเป็นตัวตั้ง “ตัวแม่” แจกไปยังพยัญชนะต้นซึ่งเป็นอักษรกลาง

กา จา दा ता बा पा आ

3. สระเป็นตัวตั้ง “ตัวแม่” แจกไปยังพยัญชนะต้นซึ่งเป็นอักษรกลาง อักษรสูง และอักษรต่ำ (ระดับเสียงจะต่างกันเพราะพื้นเสียงของพยัญชนะต่างกัน)

กา ขา คา งา จา ฉา ซา

4. พยัญชนะต้นและสระเป็นตัวตั้ง “ตัวแม่” แจกไปยังตัวสะกดหรือ พยัญชนะสะกดต่าง ๆ

กาง กาน กาม กาย กาก กาด กาบ

5. สระและตัวสะกด หรือพยัญชนะสะกด เป็นตัวตั้ง “ตัวแม่” แจกไปยัง พยัญชนะต้นอักษรกลาง

กัก จัก ตัก ตัก บัก ปัก อัก

6. พยัญชนะต้น สระ และตัวสะกดเป็นตัวตั้ง “ตัวแม่” แจกไปยังวรรณยุกต์ ต่าง ๆ เรียกว่า *การผันวรรณยุกต์* ซึ่งจะต้องพิจารณาว่าพยัญชนะต้นเป็นอักษร กลุ่มใด กลาง ต่ำ หรือสูง เนื่องจากมีพื้นเสียงต่างกัน ตัวอย่าง

ตัวอักษร	เสียงวรรณยุกต์				
	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
กลาง	เกี้ยว	เกี้ยว	เกี้ยว	เกี้ยว	เกี้ยว
ต่ำ	เคี้ยว	-	เคี้ยว	เคี้ยว	-
สูง	-	เขี้ยว	เขี้ยว	-	เขี้ยว

ข้อควรสังเกต

ลักษณะคำที่อักษรวิธีซับซ้อน ไม่อาจใช้สอนแบบแจกลูกได้ เช่น

กาล ราษฎร คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา

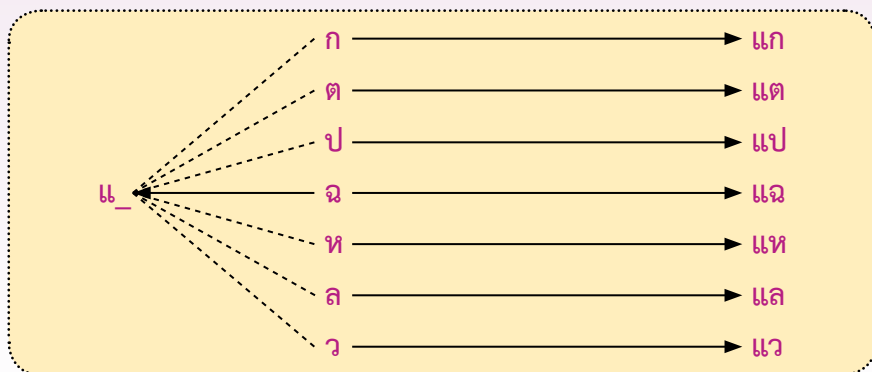
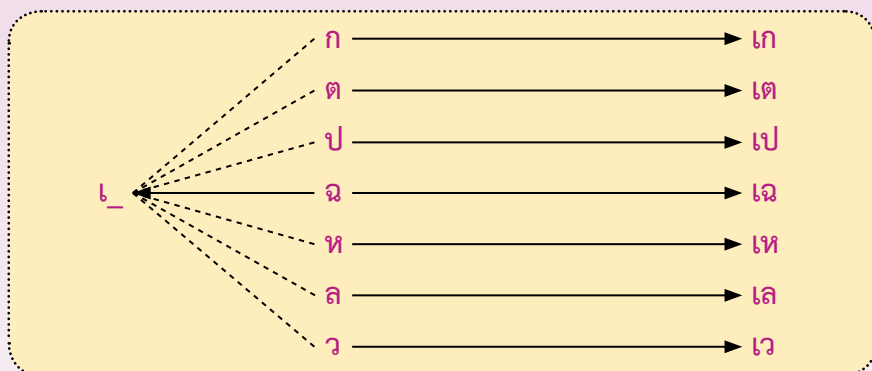
รักษ พราหมณ์ คำที่มีตัวการันต์ และมีตัวอักษรไม่ออกเสียง

สิริ บัญญัติ คำที่อ่านเลียนแบบอักษรนำ และมีตัวอักษร

ไม่ออกเสียง

จรรยา สรรพคุณ คำที่มี รร

ตัวอย่าง การอ่านแบบสะกดคำ และต่อด้วยแบบแจกลูก

คำ	พยัญชนะ	สระ	สะกดว่า	อ่านว่า
เก	ก	เ-	กอ - เอ	เก
เห	ห	เ-	หอ - เอ	เห
เร	ร	เ-	รอ - เอ	เร
แต	ต	แ-	ตอ - แอ	แต
แฉ	ฉ	แ-	ฉอ - แอ	แฉ
แล	ล	แ-	ลอ - แอ	แล

4. การอ่านแบบเทียบเสียง

การสอนอ่านแบบเทียบเสียง เป็นการฝึกอ่านคำคล้ายการอ่านแบบแจกลูก แต่เน้นแสดงความแตกต่างของเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ หรือเสียงพยัญชนะสะกดที่ออกเสียงใกล้เคียงกัน ให้นักเรียนออกเสียงได้ชัดเจน แม่นยำนำไปสู่การเขียนที่ถูกต้องต่อไป อาจอ่านด้วยการอ่านแบบสะกดคำก่อนก็ได้ เช่น

1. คำที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรคู่ (อักษรต่ำที่เป็นคู่กับอักษรสูง) เช่น

ขา - คา
 ฉาย - ชาย
 ผาย - พาย
 ขด - คด
 ผัง - พัง
 ข้น - ค้น
 ผัน - พัน
 สัก - ชัก

หา - ฮา
 ถาง - ทาง
 ผ่าง - พ่าง
 ชั่ง - คั่ง
 ผึ่ง - พึ่ง
 ฉั่น - ชั่น
 ผัก - พัก
 ถัด - ทัด

2. คำที่ ร ล เป็นพยัญชนะต้น หรือคำ ห นำ หรือคำควบกล้ำ เช่น

รา ลา	หลาม หลวม
รัก ลัก	หลาย หลวย
ราย ลาย	แหล่ หล่วง
แรง แล่ง	หลอ หลอ
รอ ลอ	กราง กลาง กวาง
เรียง เลียง	คลาย ควาย
เรียน เลียน	คร่ำ คล้ำ คว่ำ
	แครง แคล่ง
เรื่อน เลื่อน	อินทรา พุทรา

ที่มาของภาพ : <http://www.youtube.com/watch?v=frl-cefxd2k>

3. คำที่มีเสียงสระคล้ายกัน หรือไม่มีตัวสะกดกับมีตัวสะกด เช่น

3.1 สระ /เอือ/ กับ สระ /เอีย/

เจือ - เจีย	เมื่อ - เมีย
เรื้อ - เรีย	เสื่อ - เสีย
เกื้อบ - เกรียบ	เคื่อง - เคียง
เชือด - เชียด	เตือน - เตียน
เมื่อง - เมียง	เยือน - เยียน
เรือก - เรียก	เรื่อง - เรียง
เลื่อง - เลียง	เลื่อง - เลียง

3.2 สระ /เออ/ ไม่มีตัวสะกด กับ สระ /เออ/ มีตัวสะกด ย

เออ	-	เอย
(ละ) เมอ	-	เมย (ชื้อแม่น้ำ)
เลอ	-	เลย
เพอ (เรอ)	-	เพย

3.3 สระ /โอ/ มีตัวสะกด กับ สระ /โอะ/ มีตัวสะกด (ลดรูป)

โอง - กง
โปน - ปน
โคม - คม
โงก - งก
โหด - ขด
โหด - หด
โอบ - อบ

โจง - จง
โthon - ทน
โخم - ขม
โชก - ชก
โlood - ลด
โlood - สด
โood - อด

4. เสียงของคำที่มีเสียงพยัญชนะสะกดคล้ายกัน เช่น เสียง /บ/ กับ /ด/

กอบ - กอด
ขอบ - ขอด
จบ - จด
แสบ - แสด

จอบ - จอด
สอบ - สอด
คบ - คด
แอบ - แอด

ที่มาของภาพ : http://www.worldvision.or.th/tx_activities_supportreading.html

5. การสอนอ่านจากคำอ่าน

การสอนอ่านจากคำอ่าน เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนอ่านคำจากคำอ่าน ซึ่งถอดเสียงจากการเขียนที่กำกับไว้ต่อจากคำที่ให้ฝึกอ่านนั้น ๆ การเขียนคำอ่านมีความซับซ้อนหลายประการ เด็กที่เริ่มเรียนยังไม่เหมาะที่จะให้เขียนคำอ่านเอง ครูหรือผู้สอนควรดำเนินการ ดังนั้นการฝึกอ่านหรือการทดสอบอ่าน ควรให้ผู้เรียนวัยนี้อ่านออกเสียงดีกว่าการตอบแบบเลือกตอบจากตัวเลือกที่เป็นคำอ่าน เพื่อทราบผลที่ชัดเจน

1. พยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะเดียวกันในกลุ่มอักษรเดียวกัน ใช้เสียงพยัญชนะเดียว เช่น

ข	ใช้ ข	ค ฅ	ใช้ ค
ฐ ถ	ใช้ ถ	ท ฒ ท ธ	ใช้ ท
พ ภ	ใช้ พ	ผ	ใช้ ผ
ช ทร	ใช้ ช	ศ ษ ส	ใช้ ส

ขาล	=	ขาน
คุณภาพ	=	คุน - นะ - พาบ
โฆษณา	=	โคต - สะ - นา
ฐานันดรศักดิ์	=	เถา - นัน - ดอน - ลัก
ถาวรวัตถุ	=	เถา - วอ - ระ - วัด - ฤ / เถา - วอน - วัด - ฤ
ณรงค์	=	นะ - รง
นามธรรม	=	นาม - มะ - ทำ
พลวัต	=	พน - ละ - วัด
ภาพลักษณ์	=	พาบ - ลัก
ศีลธรรม	=	สิน - ทำ / สิน - ละ - ทำ
ขมา	=	สะ - มา
สถานภาพ	=	สะ - เถา - นะ - พาบ

พยัญชนะต้นเสียงพยัญชนะเดียวกันในกลุ่มอักษรต่างกัน ใช้รูปของพยัญชนะนั้น ๆ เช่น

ชะม๊กเขม้น	=	ชะ - ม๊ก - ชะ - เม่น
ครุภณท์	=	คะ - รุ - พัน
หิริโอดตปะ	=	หิ - หริ - โอด - ตั - ปะ

2. คำควบกล้ำ คำที่มี ห นำ และคำที่มีอักษรนำ หรือคำที่ออกเสียงเหมือนมี ห นำ ให้มีเครื่องหมาย . ที่พยัญชนะตัวแรกของพยัญชนะควบกล้ำ ที่ ห นำ หรือที่อ่านเหมือนมี ห นำ เช่น

กรมพระ	=	กร - ม - พระ
หลอมตัว	=	หล - ม - ตัว
ถลก	=	ทะ - หลก
อนาถ	=	อะ - หนาด
รังสฤษฎ์	=	รัง - สะ - หริด
อุปโลภณ์	=	อุ - ปะ - โหลก
สารประโยชน์	=	สา - ระ - ประ - โหยด

3. สระที่ออกเสียงซ้ำกัน เช่น เสียง /อำ/ ไม่ว่าจะใช้รูปสระ ำ หรือ ั้ม ให้เขียนเสียงอ่านเป็น ำ เสียง /ไอ/ ไม่ว่าจะใช้รูปสระ ไ- ไ-ไย -ย ให้เขียนคำอ่านเป็น ไ- เช่น

กำเนิด	=	กำ - เนิด
สั้มปทาน	=	สำ - ปะ - ทาน
อำมหิต	=	อำ - มะ - หิต
ไสยาสน์	=	ไส - ยาด
ชัยพฤกษ์	=	ไช - ยะ - พริก

4. คำที่ใช้ตัวสะกดหรือพยัญชนะสะกดไม่ตรงมาตรา การเขียนคำอ่านให้ใช้ตัวสะกดแม่นั้น ๆ ตรงมาตรา เช่น

คุณโทษ	=	คุณ - โทด
สุขศึกษา	=	สุข - ชะ - ลี - ก - สา / สุข - ลี - ก - สา
สุนทรียภาพ	=	สุน - ทะ - รี่ - ยะ - พาบ

5. คำที่มีตัวการันต์ จะไม่ปรากฏตัวการันต์ และเครื่องหมาย ˊ ในการเขียนคำอ่าน เช่น

ทิวทัศน์	=	ทิว - ทัต
ทุนทรัพย์	=	ทุน - นะ - ชัป (ทร ออกเสียง ช)

6. คำที่มี รร เขียนคำอ่านตามหลักการอ่าน รร เช่น

กรรไกร	=	กัน - ไกร
เวรกรรม	=	เวน - กำ
กรรมวิธี	=	กำ - มะ - วิ - ที
กรรมาธิการ	=	กำ - มา - ทิ - กาน / กัน - มา - ทิ - กาน

PLC เครือข่ายครูอาสา ช่วยเหลือนักเรียนไม่จบหลักสูตร

อภิญญา สุภามณี ครู ค.ศ.3
โรงเรียนพานพิทยาคม จ.เชียงราย

สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดช่องว่างระหว่างวัย มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตและจิตใจของผู้คนทุกระดับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลถึงการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ครูต้องตามให้ทันในการจัดการเรียนรู้และการช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ โดยตัวบ่งชี้คือคุณภาพของผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ สำหรับปัญหาสำคัญเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นกับทุกโรงเรียน คือ มีนักเรียนที่มีผลการเรียนติดค้างไม่ผ่านการประเมินผลตามหลักสูตร ซึ่งเป็นปัญหาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในเรื่อง มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน โดยนักเรียนบางคนไม่ผ่านการประเมินผลและมีวิชาที่ติดค้างผลการเรียนสะสมตลอดช่วงชั้นจำนวนหลายวิชา จึงมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วแต่ไม่จบหลักสูตรตามเวลาที่กำหนด ต้องดำเนินการขอสอบแก้ตัวและเรียนซ้ำในรายวิชาที่ยังไม่ผ่าน ทำให้ไม่สามารถไปรายงานตัวตามโควต้าที่ได้รับและไม่สามารถไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

โรงเรียนพานพิทยาคมเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ประจำอำเภออนาจันทบุรี จังหวัดเชียงรายก็เกิดปัญหานักเรียนไม่จบหลักสูตรเช่นกัน ในปีการศึกษา 2559 ข้าพเจ้าจึงได้ทำ “โครงการแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามหลักสูตร ด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายครูอาสา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6” โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากนักเรียนต้องออกไปศึกษาต่อสถานศึกษาอื่นและเป็นจุดเปลี่ยนแปลงในชีวิตที่สำคัญของนักเรียน

จากข้อมูลนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2557 มีจำนวน 441 คน ไม่จบหลักสูตรจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08

ในปีการศึกษา 2558 มีจำนวน 419 คน ไม่จบหลักสูตรจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 20.29

และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 392 คน มีผลการเรียนไม่ผ่านทั้งสิ้นจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 39.03

(ข้อมูลงานทะเบียนโรงเรียนพานพิทยาคม 30 กันยายน 2559) ในจำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ผ่านส่วนมากจะมีผลการเรียนติดค้างประมาณ 1 – 2 วิชา ซึ่งอยู่ในวิสัยที่สามารถจะดำเนินการขอสอบแก้ตัวได้ทันตามเวลาที่หลักสูตรกำหนด แต่มีนักเรียน จำนวน 32 คน ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการ ฯ ที่ผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลในรายวิชาต่าง ๆ มากกว่า 3 วิชาขึ้นไป นักเรียนกลุ่มนี้สามารถจัดได้เป็น 3 กลุ่มตามจำนวนวิชาที่ไม่ผ่าน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผลการเรียนไม่ผ่านจำนวน 3 – 9 วิชา มีจำนวน 14 คน

กลุ่มที่ 2 ผลการเรียนไม่ผ่านจำนวน 10 – 19 วิชา มีจำนวน 12 คน และ

กลุ่มที่ 3 ผลการเรียนไม่ผ่าน จำนวน 20 – 29 วิชา มีจำนวน 6 คน จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มเป้าหมายพบว่านักเรียนมีปัญหาเชิงลึกด้านจิตใจ หรือปัญหาที่มีความซับซ้อน ทั้งเรื่องส่วนตัว เรื่องครอบครัว รวมทั้งปัญหาการติดเกมหรือใช้สารเสพติด เป็นต้น

สำหรับครูอาสาที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงนั้น เป็นครูโรงเรียนพานพิทยาคมที่สนใจเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ จำนวน 32 คน อัตราการดูแลนักเรียนต่อครูอาสา 1 : 1 ครูอาสาจะทำหน้าที่ติดตามดูแลการติดต่อสอบแก้ตัวของนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยใช้กระบวนการทางจิตวิทยาและใช้การศึกษารายกรณี (Case Study) ครูอาสาได้ผ่านการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาและฝึกเทคนิคการช่วยเหลือนักเรียน ด้วยการรวมกลุ่มครูอาสา มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงวิทยากรที่เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ถอดบทเรียน และมีการประชุม Case Conference อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ข้าพเจ้ามีประสบการณ์จากการดำเนินงานตาม “โครงการแก้ไขปัญหานักเรียนติดยาเสพติดด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายครูอาสา และการเสริมทักษะพื้นฐานอาชีพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน” เมื่อปี พ.ศ.2555 – 2557 ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)

ครูอาสาสมัครเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์

เป้าหมายในการพัฒนา

เชิงปริมาณ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามหลักสูตร สามารถแก้ไขผลการเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินได้ครบทุกวิชาและจบการศึกษาตามเวลาที่หลักสูตรกำหนดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

เชิงคุณภาพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามหลักสูตร ได้รับการเสริมสร้างกำลังใจ เกิดแรงจูงใจ เกิดความตระหนักในปัญหา มีความตั้งใจไปดำเนินการแก้ไขผลการเรียนที่ติดค้างและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องกับครูประจำวิชาจนครบทุกวิชา

วิธีดำเนินการ

ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ใช้กระบวนการตามวงจร PAOR (Kemmis and McTaggart :1990) ดังนี้

Plan (P) เปิดรับสมัครครูอาสาโดยมีครูมาสมัครจำนวน 32 คน มีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อกำหนดบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ กำหนดตารางปฏิบัติงานร่วมกัน การวิเคราะห์สภาพปัญหานักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จัดครูให้รับผิดชอบนักเรียนในอัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 : 1 และจัดประชุมอบรมเรียนรู้วิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาและการศึกษานักเรียนรายกรณีพร้อมจัดทำเอกสารการบันทึกพฤติกรรมและแบบรายงานการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี หลังจากนั้นจึงได้เชิญผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมาประชุมพร้อมกัน โดยให้พบกับครูอาสาด้วย

วงจร PAOR คือกระบวนการ Plan Act Observe Reflect

ครูอาสาดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษา

Act (A) ครูอาสาดำเนินการดูแลนักเรียนตามขั้นตอนของกระบวนการให้คำปรึกษา กล่าวคือ มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียน ค้นหาสาเหตุของปัญหาร่วมกับนักเรียน เจาะลึกปัญหาและหาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้การเสริมแรงเพื่อทำให้นักเรียนมีกำลังใจ กล้าที่จะเผชิญปัญหาด้วยการไปติดต่อดำเนินการแก้ไขผลการเรียน สำหรับเทคนิควิธีการดูแลของครูอาสาขึ้นอยู่กับเทคนิคของครูอาสาแต่ละคนโดยมุ่งให้นักเรียนเกิดความสุข มีความตระหนักและมั่นใจในการดำเนินการขอสอบแก้ตัวจนครบทุกวิชาโดยมีการประสานความร่วมมือกับครูประจำวิชา ครูประจำชั้น และผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันครูอาสายังต้องเฝ้าสังเกต บันทึกพฤติกรรมนักเรียน และวิธีดำเนินการดูแลนักเรียนตามแบบบันทึกการศึกษารายกรณี

Observe (O) ข้าพเจ้าเข้าไปรับฟังผลการดำเนินงานจากครูอาสาในลักษณะกลุ่มย่อยหรือรายบุคคลทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการประชุมแลกเปลี่ยนกรณีศึกษา ถอดบทเรียน และประชุม Case Conference จะมีการเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขวิธีให้คำปรึกษาดูแลนักเรียนแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในกรณีพบปัญหาที่ซับซ้อน มีการส่งต่อบางกรณีที่ต้องพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบวินิจฉัยเชิงลึก เช่น ตำรวจ เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลหรือหน่วยงานท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นต้น โดยครูอาสาจะคอยติดตามความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียน เพื่อนำมารายงานเมื่อมีการประชุมกลุ่ม

ครูอาสาติดตามความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียน

Reflect (R) ประชุมครูอาสาทุกคนในรอบ 2 เดือนตามปฏิทินการปฏิบัติงาน ใช้การประชุมกลุ่มในรูปแบบของ Case Conference เพื่อนำเสนอข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนของครูอาสาแต่ละคนและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหานำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข หรือการวิเคราะห์ร่วมกันในการพิจารณา Case เพื่อการส่งต่อ

ประชุมครูอาสา

ทั้งนี้การดำเนินงานตลอดภาคเรียนที่ 2 มีการใช้กระบวนการของวงจร PAOR จำนวน 2 รอบ โดยมีการประชุมสรุปผลครั้งที่ 2 ในวันที่ 30 มีนาคม 2560

ผลการดำเนินงาน

สรุปผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามหลักสูตร ด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายครูอาสา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนกลุ่ม

เป้าหมาย จำนวน 32 คน ครูอาสาสามารถพัฒนานักเรียนและช่วยเหลือนักเรียน ให้แก้ไขผลการเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามหลักสูตร และสามารถจบ การศึกษาตามหลักสูตรในเวลาที่กำหนดได้จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 84.37 ส่วนนักเรียนที่ไม่สามารถแก้ไขผลการเรียนได้ทันตามเวลาที่หลักสูตรกำหนด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 15.63 โครงการ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ โครงการ กล่าวคือนักเรียนสามารถแก้ไขผลการเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผลตามหลักสูตรและสามารถจบหลักสูตรตามเวลาที่กำหนดได้น้อย ร้อยละ 80 และนักเรียนได้รับการเสริมสร้างกำลังใจ เกิดแรงจูงใจ เกิดความตระหนัก ในปัญหา มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเชิงบวก ด้วยการไปดำเนินการแก้ไข ผลการเรียนที่ติดค้างอย่างต่อเนื่องจนครบทุกวิชา

สิ่งที่ค้นพบจากการดำเนินโครงการ

1. ครูพร้อมที่จะเป็นครูอาสาช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนแต่ต้องเป็นอัตราส่วน ครูต่อนักเรียน 1 : 1 ทั้งนี้เพราะอัตราส่วนดังกล่าวไม่เกินกำลังของครูที่จะดูแล นักเรียนได้อย่างใกล้ชิดและไม่กระทบการทำงานประจำ
2. การเริ่มต้นสร้างเครือข่ายครูอาสาจุดสำคัญคือ การเข้าไปพูดคุยกับครู เป็นรายบุคคล นำเสนอสิ่งที่จะทำร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นและพูดถึงสิ่งที่ เป็น ประโยชน์อันจะเกิดแก่นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
3. การประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การถอดบทเรียนครูอาสา ช่วยให้อีกกลุ่มได้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงตัวนักเรียน การค้นหาสาเหตุ วิธีการแก้ปัญหาและการช่วยเหลือที่ครูอาสาแต่ละคนนำมาใช้

ความภาคภูมิใจในการดำเนินโครงการ

โครงการแก้ไขปัญหานักเรียนดังกล่าว ได้นำเสนอต่อพระพักตร์สมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในพระราชพิธีเปิดอาคารพระราชทาน

ด้านภัยแผ่นดินไหว ณ โรงเรียนพานพิทยาคม จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 และยังได้รับคัดเลือกให้เป็น Best Practice ในการนำเสนอแก่คณะกรรมการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประเทศ ผลการแข่งขันโรงเรียนได้รับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี พ.ศ. 2560 ประเภทสถานศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ระดับทอง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยาณี รัชติรังสรรค์. (2558). รายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน : การศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.4 โรงเรียนจ่านกร้อง.
- จันทนา กาญจน์กมล. (2553). รายงานการวิจัยการปรับพฤติกรรมของนักศึกษา ที่ขาดเรียนบ่อยวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับคุณภาพชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- มาลีณี จุฑาปะมา และคณะ. (2552). การศึกษาสาเหตุของการมีผลการเรียน ที่ตกต่ำและการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษา รวมทั้งแนวทางในการแก้ไข ปัญหา กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศิริินภา วงษ์สุริยะ. (2555). รายงานการวิจัยการแก้ไขผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เด็กไม่สนใจเรียน.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kemmis, S. and R. McTaggart. **The Action Research Planner**. 3rd ed Victoria : Deakin University Press,1988

การพัฒนาแนวทางในการส่งเสริม
การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับโรงเรียนพระราชวัง
ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมเกียรติ สรรคพงษ์
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือ ไอซีที (Information and Communication Technology : ICT) มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จึงส่งผลให้เกิดความพยายามนำเอาเทคโนโลยีเหล่านี้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554 : 2) ไอซีทีเป็นเครื่องมือสำคัญในการก้าวสู่ยุคข่าวสารข้อมูล ใช้ไอซีทีเพื่อพัฒนาสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ที่สนองต่อคุณภาพชีวิตโดยตรงและ เทคโนโลยีการเรียนรู้จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อช่วยเปลี่ยนสังคมไทยไปสู่สังคมการเรียนรู้ และเชื่อมโยงสังคมไทยเข้ากับสังคมเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความรู้ โดยเฉพาะการที่ประเทศจะเป็น Thailand 4.0 ซึ่งจากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554 : 8) พบว่า การพัฒนาครูและผู้เรียนให้มีทักษะสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีและสร้างสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพนั้น ครูและคุณครูมีการวางแผนร่วมกันในการจัดเตรียมเนื้อหาสาระ ที่สอดคล้องกับแผนการสอน มีการปรึกษาหารือ ช่วยเหลือกันระหว่างการทำงาน จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญยิ่งของการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทย ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งเป็นการรวมพลังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประเทศไทย

ทั้งนี้ในบทบาท และภารกิจหลักของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ที่มีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกแห่งให้ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและการให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จึงสนใจที่จะทำวิจัยและพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการประชารัฐ

กลุ่มเป้าหมาย

เป็นการศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปสร้างแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปทดลองใช้และประเมินรูปแบบแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 ภูมิภาค

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้ มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 เป็นการสร้างและพัฒนารูปแบบแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 เป็นการทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

การศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปได้ง่ายขึ้น และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติ Factor Analysis พบว่า มีองค์ประกอบของรูปแบบ แนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับโรงเรียนประชารัฐ ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลสำคัญจำนวน 9 องค์ประกอบ และผู้วิจัยเลือก 4 องค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด พัฒนาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ

1. ผู้บริหารและครูต้องมีความพร้อมและมีทักษะในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. สถานศึกษาควรได้รับการสนับสนุนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ
3. สถานศึกษาต้องผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เองตามความพร้อมและความต้องการ
4. บุคลากรควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้
5. ผู้บริหารต้องนิเทศติดตามประเมินการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะ

องค์ประกอบที่ 2 ผลิตผลของการบริหารจัดการสื่อ

1. การจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม
2. ควรจัดตารางการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับระดับชั้น
3. ควรมีการจัดการซ่อมเสริมการเรียนรู้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
4. ครูผู้สอนต้องจัดเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความหลากหลายและเหมาะสม
5. ครูผู้สอนควรจัดให้มีการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ทุกระดับชั้น

องค์ประกอบที่ 3 นโยบายและการสร้างความตระหนักในการบริหารจัดการสื่อ

1. ผู้บริหารและครูต้องเห็นความสำคัญในการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้
ในกระบวนการจัดการเรียนรู้
2. สถานศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด
3. สถานศึกษาสร้างความตระหนักในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อบุคลากร
และผู้เรียน

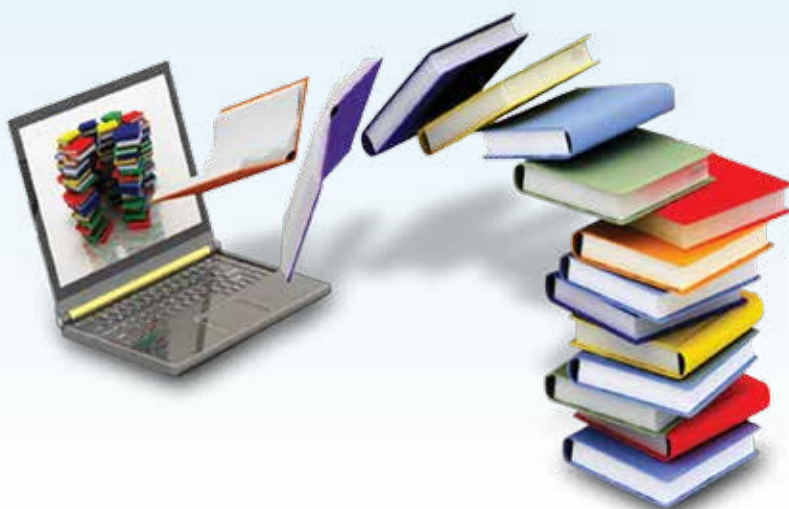
องค์ประกอบที่ 4 ความพร้อมในการส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อในสถานศึกษา

1. สถานศึกษาเตรียมความพร้อมที่จะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในด้านสัญญาณ อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบ ระบบและอุปกรณ์ต่อพ่วง

2. สถานศึกษาตรวจสอบ ดูแล บำรุงรักษา การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ

3. สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

และเมื่อนำรูปแบบแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับ โรงเรียนพระราชัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 ภูมิภาค พบว่า การใช้รูปแบบแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนพระราชัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน มากที่สุด

การใช้สื่อสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการศึกษา

บทสรุปของผู้บริหาร

ดังนั้นจึงมีแนวทางในการกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารสำหรับแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. ควรมีการจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการใช้งานสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย โครงข่ายและแม่ข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

2. ควรมีระบบและรูปแบบในการพัฒนาบุคลากร มีการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะครู ผู้สอนให้มีทักษะ ความรู้ และเชี่ยวชาญในอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ชัดเจน หรือการกำหนดตำแหน่งที่เกี่ยวกับบุคลากรในสถานศึกษา สำหรับการบำรุงรักษา การแก้ปัญหาเรื่องอุปกรณ์ประกอบสำหรับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

4. ควรกำหนดภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารเวลาที่เพียงพอต่อการนิเทศ กำกับ ติดตาม ครูผู้สอนในการจัดเตรียมเนื้อหาสาระวิชา และนิเทศติดตามในเรื่องการจัดสรรเวลาสำหรับครูผู้สอน โดยให้ครูผู้สอนต้องมีเวลาเพียงพอต่อการเตรียมบทเรียน สื่อการสอน แบบทดสอบที่ใช้งานร่วมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับเนื้อหา และช่วงวัยสำหรับการจัดการเรียนการสอน

5. ควรกำหนดภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างแรงกระตุ้น และแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนและครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

6. ควรกำหนดนโยบายในการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนประชารัฐของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นระบบ

ภาพกิจกรรมการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างรูปแบบแนวทางการส่งเสริม
การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนพระราชรัฐ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
วันที่ 16 มิถุนายน 2560 ณ ห้องประชุมโรงแรมโบไนต์ ชีโนส์
อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครสวรรค์

ภาพกิจกรรมการติดตามรูปแบบการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนพระราชวัง
ในเขตภาคเหนือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ณ โรงเรียนบางระกำ และโรงเรียนบ้านกร่าง (พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว) อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ภาพกิจกรรมการติดตามรูปแบบการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนพระราชวัง
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ณ โรงเรียนหนองหญ้าปล้อง และโรงเรียนสเปลิอวยวิทยายน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพกิจกรรมการติดตามรูปแบบการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนพระราชรัฐ
ในเขตภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ณ โรงเรียนบ้านคลองหะ (ทวีรัตน์ราษฎร์บำรุง) และโรงเรียนบ้านฉลุ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาพกิจกรรมการติดตามรูปแบบการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับโรงเรียนพระราชรัฐ
ในเขตภาคกลาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ณ โรงเรียนวัดบ้านบน และโรงเรียนพยุหะศึกษาการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
เพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554 - 2556. กรุงเทพฯ :
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3)
พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). การบริหารจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 ใน “ประมวล
ชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา” สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประคอง กรรณสูตร. (2548). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์
(ฉบับปรับปรุงแก้ไข). ปทุมธานี : ศูนย์หนังสือ ดร.สง่า.
- ประยงค์ เนาบุตร. (2554). การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ในนโยบายการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปาริชาติ สังข์ขาว. (2551). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้บริการ
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีปทุม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พูนเพิ่ม เสรีวิทยสวัสดิ์. (2557). ปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานระบบการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยดุสิตธานี.

วีระพันธ์ พรหมมนตรี. (2551). ระบบสารสนเทศสำหรับผู้นำ. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.

สุรสิทธิ์ วรรณไกรโรจน์. (2555). ความหมายของการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ (e-Learning). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.thai2learn.com>.
6 ธันวาคม 2559.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ : פרקหวานกราฟฟิค
Gurr, David. (2000). School Principal and Information and Communication Technology Melbourne : University of Melbourne.

วารสาร

วิชาการ

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ เกี่ยวกับ
หลักสูตร สื่อ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์
ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้

เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรง

กับความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษา

และคณะกรรมการวารสารวิชาการ

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
ร่วมส่งบทความวิชาการ ด้านการศึกษา มาลง
เผยแพร่ในวารสารวิชาการ ความยาวประมาณ
5 - 7 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 พอยต์
พร้อมภาพประกอบ (บรรณานุกรมอ้างอิง เฉพาะส่วน
ที่เกี่ยวข้องกับบทความเท่านั้น ไม่รับบทคัดย่อ
วิทยานิพนธ์หรือบทคัดย่องานวิจัย)

ส่งมาได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคาร สพฐ.3 ชั้น 3

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

หรืออีเมล obec.journal@gmail.com

เจ้าของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายบุญรักษ์ ยอดเพชร)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายณรงค์ แผ้วพลสง)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นางสาวอุษณีย์ ธโนศวรรย์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นางสุกัญญา งามบรรจง)

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะบรรณาธิการ

นางสาวนิจสุตา อภินันทภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นางยุวดี อยู่สบาย

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ

นางสาวราตรี ธรรมโชติ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นางสาววรารมณ์ ศรีแสงฉาย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

2249 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์ : 0 2538 3022, 0 2538 0414 โทรสาร : 0 2539 3215

เว็บไซต์ : www.suksapan.or.th

ภาพประกอบบางส่วนจาก : www.freepik.com

เป้าหมายรักการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ประจำปีงบประมาณ 2561

เพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และแผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย พ.ศ. 2560 – 2564 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดกรอบแนวทางขับเคลื่อนการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ให้แก่เขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติโดยมีเป้าหมายการอ่านของนักเรียน (ไม่รวมหนังสือเรียน) ดังนี้

- ระดับปฐมวัย อ่านไม่น้อยกว่า 6 เล่มต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 10 นาที
- ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 อ่านไม่น้อยกว่า 12 เล่มต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 30 นาที
- ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 อ่านไม่น้อยกว่า 14 เล่มต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 60 นาที
- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 อ่านไม่น้อยกว่า 20 เล่มต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 90 นาที
- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 อ่านมากกว่า 20 เล่มต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 120 นาที

เปิดหนังสือ เปิดใจ

ที่มาของภาพ <http://aoeyey.wordpreaa.com/การอ่าน1/>

ISSN : 1513-0096

